

21

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o hodnocení výkonu
regionálních funkcí knihoven
v Jihomoravském kraji v roce 2021

*Fotografie na titulní straně:
Interiéry Místní knihovny Kostice, region Břeclav*

Fotografie: archiv MZK

Obsah

Úvodem	4
1 Vliv pandemie Covid-19 na činnost veřejných knihoven	5
2 Tornádo na jižní Moravě	8
3 Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2021 – 2027	10
4 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji	12
4.1 Metodika Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji	13
4.2 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven	13
4.3 Počet obsluhovaných knihoven a celkový počet veřejných knihoven v Jihomoravském kraji	14
4.4 Změny v obsluhovaných knihovnách	15
4.5 Systém střediskových knihoven	16
5 Rekonstrukce a modernizace knihoven	16
5.1 Dotazník k dotačnímu titulu Obecní knihovny	16
5.2 Rekonstrukce a modernizace knihoven v regionech	17
6 Personální zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK	20
7 Významné události v knihovnách v roce 2021	21
7.1 Knihovna roku 2021	21
7.2 Městská knihovna roku 2021	22
7.3 Komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2021	23
7.4 Oceňování knihoven v regionech	25
8 Ediční činnost Moravské zemské knihovny a pověřených knihoven JMK	26
8.1 Časopis Duha	26
9 Vzdělávání knihovníků	28
9.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně	28
9.1.1 Zkoušky podle Národní soustavy kvalifikací	29
9.1.2 E-learningové vzdělávání	29
10 Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí knihoven	30
10.1 Výměnné fondy	31
10.2 Poradenská a konzultační činnost	32
10.3 Statistika knihovnických činností	32
10.4 Porady	33

10.5 Porady v regionech	34
10.6 Praktická podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit.....	35
10.6.1 Projekt Jižní Morava čte	35
10.6.2 Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit v regionech.....	36
10.7 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu	38
10.8 Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí	39
10.9 Cirkulace výměnných souborů	41
10.10 Servis automatizovaného knihovního systému	42
10.11 Doprava v rámci regionálních funkcí knihoven	42
11 Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven pověřených knihoven Jihomoravského kraje	42
12 Dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven JMK v roce 2021 z pohledu stavby rozpočtu	44
13 Přínosy dotace na regionální funkce knihoven	44
14 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2021.....	45
Použité zdroje	47

Úvodem

Regionální funkce knihoven se staly za dobu své existence neodmyslitelnou součástí a významnou oporou při zajišťování veřejných knihovnických a informačních služeb knihoven všech velikostí. Rok 2021 ukončil již 17. rok poskytování **dotace na regionální funkce knihoven v Jihomoravském kraji**, v uplynulém roce s podporou ve výši **16 milionů korun**. Veřejné knihovny se těší podpoře Jihomoravského kraje také zásluhou projektu na podporu čtenářství financovaného z dotace hejtmána Jihomoravského kraje Mgr. Jana Grolicha **Jižní Morava čte** a v minulých letech i zásluhou dotačního titulu **Obecní knihovny**.¹ Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji lze bez nadsázky označit přídomkem rozkvetlé knihovny, který rády a s oblibou používají. Za dobu fungování programu regionální funkce knihoven se Jihomoravský kraj stal nejen krajem kvetoucích vinic, ale také krajem kvetoucích veřejných knihoven.

Nové interiéry Obecní knihovny v Hroznové Lhotě v regionu Hodonín, otevření po rekonstrukci 1.10.2021 (zdroj fotografie: <http://www.hroznovalhota.cz/knihovna-po-rekonstrukci/gs-1143>)

V návaznosti na novou *Koncepci rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030* zpracovala Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s pověřenými knihovnami **Koncepci rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2021 – 2027**. Její přípravu ovlivnily události pandemie Covid, které nasměrovaly mnohé aktivity knihoven do on-line prostředí. Koncepce klade důraz – ve shodě s Koncepcí rozvoje knihoven v České republice – na **roli knihoven jako informačních, vzdělávacích, kulturních a komunitních center**, zdůrazňuje podporu celoživotního neformálního vzdělávání, čtenářských návyků a čtenářské gramotnosti, občanských a sociálních kompetencí, budování a rozvíjení vztahu k regionu, mezigeneračních vztahů a sociální soudržnosti.

Nejvýznamnější událostí roku 2021 bylo udílení cen **Komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2020** a **Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje 2020**, které se konalo 14. května 2021, poprvé v prostorách Krajského úřadu Jihomoravského kraje za osobní účasti hejtmána Jihomoravského kraje Mgr. Jana Grolicha a náměstkyně hejtmána Mgr. Františka Lukla, MPA.

Ocenění TOP Komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2020 převzala Knihovna Jiřího Mahena v Brně

¹ Dotační program Obecní knihovny byl po dvou letech vyhlášen opětovně v lednu 2022.

Ničivou silou zasáhlo v podvečer 24. června 2021 obce na jižní Moravě tornádo, které si vyžádalo několik lidských životů, zničené domy a mnohamilionové škody. Jedinou knihovnou, která přišla o svoje prostory, byla Obecní knihovna v Moravské Nové Vsi, jejíž budova musela být ze statických důvodů stržena. Finanční, materiální i fyzickou pomoc nabízeli obcím na jižní Moravě občané napříč celou Českou republikou.

Výkon jednotlivých regionálních služeb byl již druhým rokem poznamenán pandemií Covid-19, která zasáhla do všech oblastí života společnosti. I přes tyto události usilovaly pověřené knihovny naplňovat činnosti vytyčené dohodami a smlouvami o zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven. Do jaké míry se podařilo regionální činnosti i za ztížených podmínek naplnit je obsahem této *Výroční zprávy o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2021*.

1 Vliv pandemie Covid-19 na činnost veřejných knihoven

Již druhým rokem čelily veřejné knihovny pandemii Covid-19 a doprovodným vládním nařízením a doporučením, které měly dopad na omezení jejich činnosti, především snížení provozní doby a pořádání kulturních a vzdělávacích akcí. Omezené možnosti fyzického setkávání řešily pověřené knihovny ve výkonu regionálních funkcí. Došlo ke snížení počtu metodických návštěv knihoven, které se bez osobní účasti neobejdou, do on-line prostředí se přesunuly porady knihovníků, konzultace probíhaly většinou e-mailem a telefonicky. Omezil se rozvoz výměnných souborů. Knihovny nejvíce pocítily odliv dětských návštěvníků, především kvůli přerušeným kontaktům s mateřskými a základními školami. V tomto ohledu čeká knihovny nelehká práce, obnovit léta budované kontakty a spolupráci.

Do 12. 4. 2021 byly služby knihoven dle vládního nařízení omezeny na půjčování dokumentů mimo budovu knihovny a vracení **prostřednictvím výdejního okénka**. Ministerstvo kultury v souvislosti s uvolněním provozu knihoven od 12. 4. 2021 dle Mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví doporučilo omezit provoz knihoven na půjčování dokumentů mimo budovu knihovny a vracení, pobyt návštěvníků uvnitř prostor knihoven omezit na nezbytně nutnou dobu a pouze ve zdůvodněných případech umožnit přístup k prezenčním materiálům, kopírování dokumentů nebo výpočetní technice.

Od 26. 6. 2021 došlo dle mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR ze dne 21. června 2021 k rozvolnění předchozího nařízení s limitem maximálně 1 zákazník na 10 m² při zachování rozestupu 1,5 m. K dalšímu rozvolnění došlo **od 30. 9. 2021**, kdy bylo umožněno na základě nového mimořádného opatření ministerstva zdravotnictví částečné konání některých volnočasových aktivit.

Z důvodu vládních opatření v rámci boje s pandemií byla v knihovnách více využívána možnost **vracení dokumentů přes návratové boxy**. Od února 2021 zavedla Městská knihovna Blansko službu vyzvednutí objednaných knih, časopisů, CD nebo her ve výdejovém boxu. Na mnoha pobočkách KJM v Brně byla ve spolupráci s dobrovolníky z městských částí zřízena donášková služba pro imobilní čtenáře a seniory.

Nová bibloskříňka v Městské knihovně Boskovice, provoz zahájen 10.12.2021, vedoucí knihovny Miroslava Jurdičová, fotografie archiv Městské knihovny Boskovice

Ze závěrečných zpráv regionálních oddělení pověřených knihoven JmK

Regionální oddělení Městské knihovny Boskovice

„Činnost oddělení byla omezená nouzovým stavem, způsobeným COVID-19. Některé kulturně-výchovné aktivity naplánované pro knihovny byly zrušeny zcela, neboť je nebylo možné realizovat. Obdobně byl výrazně omezen provoz ve všech knihovnách v regionu. Většina knihoven se snažila poskytovat služby tak, aby si čtenáři mohli požadované dokumenty půjčovat za dodržení všech hygienických opatření. Bylo-li to možné, realizovala se roznáška knih méně pohyblivým občanům domů nebo byly chystány konkrétní knihy na požádání a jejich předávání za stanovených podmínek.

Bylo nutné pravidelně informovat knihovníky i jejich zřizovatele o aktuálním stavu a možnostech kontaktů se čtenáři, dále pak o pravidlech obnovy provozu a ochraně osob při půjčování v knihovnách, která se během roku měnila. Všechny důležité informace knihovníkům směrem k pandemii byly pravidelně zveřejňovány na oficiálním webu pověřené knihovny v aktualitách:

<https://www.kulturaboskovice.cz/knihovna/pro-knihovny/aktuality>

Útvar služeb poboček Knihovny Jiřího Mahena v Brně

„Oproti minulým rokům byla právě z důvodu vládních opatření v rámci boje s COVID 19 více využívána možnost vracení dokumentů přes návratové boxy, které se velmi osvědčily. Na mnohých pobočkách byla také ve spolupráci s dobrovolníky z MČ zřízena donášková služba pro čtenáře seniory a s pohybovým omezením.“

Oddělení veřejných knihoven Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově

„I letošní rok je specifický, protože naši knihovnu omezila pokračující pandemie nemoci COVID-19 a s tím související nouzový stav, kdy knihovny musely být od 1. ledna do 12. dubna uzavřeny. To ovlivnilo také práci pověřené knihovny ve výkonu regionálních funkcí. Byly zastaveny rozvozy knih, metodické návštěvy v knihovnách i fyzické revize. Byly také odloženy naplánované porady a školení. Práce se ale nezastavila úplně. S knihovníky jsme byli v kontaktu jak telefonicky, tak prostřednictvím e-mailu. Informace, které se týkaly pandemie, nouzového stavu, karanténních opatření, uzavření a otevření knihoven, jsme zasílali průběžně a zodpovídali všechny dotazy.

Pandemie Covid poznamenala činnost knihoven regionu podobně jako v loňském roce. Projevilo se to na úbytku čtenářů jak v pověřené knihovně, tak i v profesionálních i neprofesionálních knihovnách. S tím souvisí i další ukazatele – počet výpůjček a návštěvnost. Také akce a aktivity v knihovnách byly touto situací poznamenány. Bude velice obtížné se vracet k výsledkům knihoven před dvěma roky a čtenáře a uživatele služeb do knihoven zpět přivést.“

Regionální oddělení Městské knihovny Znojmo

„Vzhledem k různým opatřením kvůli covidu byly výjezdy ze začátku omezené, jezdilo se pouze na rozvozy VF, kde se setrvalo, z důvodu ochrany zdraví všech, na dobu nezbytně nutnou.

Ne všechny knihovny měly otevřeno, většina knihovníků důchodového věku čekala, až se podmínky v ČR zlepší. Druhá polovina roku na tom nebyla o moc lépe z důvodu karantén kvůli covidu.“

VYŠKOVSKÉ ZIMNÍ PUTOVÁNÍ SE SKŘÍTKEM ZIMNÍČEK, aneb znáš dobře pohádky?

Maják
SVČ VÝŠKOV

Co vás čeká: zábava, procvičení mozkových závitů, pohyb, relaxace a někoho i zákusek 😊

S sebou: papír a tužku, pokud půjdete v pozdních hodinách je třeba baterka, pro hladovce svačtinu a pítí.

Začátek putování je u Knihovny K. Dvořáčka, konec u Majáku SVČ.

A hurá za dobrodružstvím!

1. Knihovna K. Dvořáčka
2. Besední dům
3. Kaple sv. Anny
4. Albrechtova ulice
5. Kino Sokolský dům
6. Cukrárna Jánský
7. Radniční ulička
8. Muzeum
9. Hřbitovní kostel
10. SVČ Maják

KNIHOVNA KARLA DVOŘÁČKA

Knihovna Karla Dvořáčka Ve Vyškově připravila ve spolupráci se střediskem volného času Maják v termínu od 1. 2. do 10. 2. 2021 pro děti i jejich rodiče v době uzavření knihovny z důvodu pandemie Covid zábavnou stezku Vyškovské zimní putování se skřítkem Zimníčkem aneb znáš dobře pohádky? Zájemci mohli projít deset zastavení, na nichž si připomněli řadu známých pohádek a příběhů. Vyzkoušeli si obratnost, paměť a logický úsudek.

2 Tornádo na jižní Moravě

V podvečer 24. června 2021 zasáhlo několik obcí na jižní Moravě ničivé tornádo. Nejhuře dopadly obce Moravská Nová Ves a Hrušky na Břeclavsku, Lužice a Mikulčice na Hodonínsku, značné škody postihly i hodonínskou část Pánov. Dobrá zpráva přišla z knihoven v Lužici a v Mikulčicích, které nebyly tornádem zasaženy.

Sbírka pro oběti tornáda

Dobrovolnou sbírku pro obce postižené tornádem organizovala mezi zaměstnanci i MZK. Sbírka vynesla 21 000 Kč a na doporučení krizového centra v Hodoníně bylo nakoupeno vybavení pro odstraňování škod (brusky, brusné kotouče, vrtáky, hrábě, odlamovací nože).

Obecní knihovna Moravská Nová Ves, region Břeclav

V důsledku tornáda došlo na doporučení statika ke zbourání budovy knihovny. Nábytek, který se podařilo zachránit, byl demontován a převezen k uskladnění. Knihy byly umístěny do uzamčeného lodního kontejneru, dle odhadu paní knihovnice bude nutné až polovinu fondu z důvodu fyzického poškození odepsat. Knihovna byla původně umístěna v samostatné budově s bezbariérovým přístupem. Měla dvůr využívaný na venkovní aktivity vybavený novým zahradním nábytkem. Obec plánuje výhledově postavit zcela novou budovu knihovny.

*Budova knihovny 24.6.2021, hodina po tornádu
(fotografie archiv Městské knihovny Břeclav)*

Interiéry knihovny 26. 6.2021

S podporou Moravské zemské knihovny získala knihovna provizorní prostory v kancelářském kontejneru, kde probíhá od 1.10.2021 do 30.9.2022 terénní projekt „Znovuobnovení činnosti knihovny v oblasti zasažené přírodními katastrofami včetně podpory čtenářství a kulturního života v obci“. Součástí projektu je analýza aktivit knihovny s cílem zjistit, jaký vliv má zasažení knihovny přírodní katastrofou na čtenářství.

Nové dočasné prostory Obecní knihovny v Moravské Nové Vsi, fotografie archiv Městské knihovny Břeclav

Knihovna využila nabídku Útvaru regionálních služeb Městské knihovny Břeclav a zapůjčila knihy z výměnných fondů, které pravidelně aktualizuje. Paní knihovnice Xenie Bezchlebová otevřela knihovnu 1. října 2021 a zahájila půjčování dva dny v týdnu, každé úterý a pátek od 15.00 do 18.00 hodin. Aktivně rozvážela knihy čtenářům, objednávky byly možné e-mailem, SMS nebo telefonicky.

Místní knihovna Hrušky, region Břeclav

Knihovna byla částečně zatopena, nutností byla výmalba a částečná obnova knihovního fondu. Knihovna byla opětovně otevřena 30. 11. 2021. Obec výhledově uvažuje o nových prostorách.

Místní knihovna Lužice, region Hodonín

Knihovna ani knihovní fond nebyly tornádem zasaženy.

Místní knihovna Mikulčice, region Hodonín

Dle vyjádření paní knihovnice Petry Lackové: „Mikulčická knihovna nebyla poškozena, budově úřadu se nic nestalo a knihovna neutrpěla žádnou újmu.“ Zpráva je o to potěšující, že knihovna prošla v roce 2017 velkou rekonstrukcí, v rámci které byl vybudován dětský koutek. V roce 2019 nominovala obec knihovnu na ocenění Komunitní knihovna Jihomoravského kraje.

3 Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2021 – 2027

Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s pověřenými knihovnami zpracovala novou **Koncepci rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2021 – 2027**, která vychází z vládou schválené Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do roku 2030, ale zejména z aktuálních podmínek a potřeb obsluhovaných knihoven v Jihomoravském kraji.

Předcházející koncepce doplněná o aktualizaci zdůrazňovala nad rámec celostátně platných standardů regionálních funkcí pravidelnou medializaci nejlepších knihoven a knihovníků, oceňování knihoven a obcí, prezentaci příkladů dobré praxe a kulturně výchovnou činnost. Tyto teze rozvíjí i nová koncepce.

Přípravu nové koncepce regionálních funkcí ovlivnily události pandemie Covid, které nasměrovaly mnohé aktivity knihoven do on-line prostředí včetně pořádání akcí pro knihovníky.

Vize regionálních funkcí knihoven Jihomoravského kraje v letech 2021 – 2027:

„Veřejné knihovny Jihomoravského kraje představují stabilní, soudržnou a spolupracující síť vytvářející funkční infrastrukturu na podporu rozvoje celoživotního neformálního vzdělávání, čtenářských návyků a čtenářské gramotnosti, občanských a sociálních kompetencí, budování a rozvíjení regionální identity, mezigeneračních vztahů a sociální soudržnosti. Prohlubuje se jejich význam jako informačních a komunitních center obcí. Rozvoj a zkvalitňování systému regionálních služeb při dosažení jejich standardizované úrovně vytváří podmínky nejen pro zajišťování veřejných knihovnických a informačních služeb, ale zejména naplňování jejich nezastupitelné role v kontextu demokratického rozvoje celé společnosti.“

Koncepce předkládá vizi jednotlivých regionálních služeb v roce 2027 a podpůrné nástroje pro její realizaci. Předpokladem pro poskytování jejich standardizované úrovně je celoživotní vzdělávání pracovníků regionálních oddělení a sledování nových trendů a technologií, zejména v profesionálních knihovnách.

Nová regionální služba **Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit** by měla směřovat

- k naplnění standardu vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit obsluhovaných knihoven,
- k podpoře sdílení příkladů dobré praxe, především ze strany pověřených knihoven, které plní roli koordinátora podpůrných aktivit v regionu,
- k plnohodnotné nabídce vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit také v on-line prostředí, zejména u pověřených a profesionálních knihoven.

Součástí koncepce je kapitola věnovaná prostorovým podmínkám v knihovnách, která vznikla ve

spolupráci s **Metodickým centrem pro výstavbu a rekonstrukci knihoven**. Specifikuje nejen urbanistické zásady pro umístění knihovny a požadavky na další související služby (parkování, umístění biblioboxu, bezbariérovost), ale také požadavky na vybavení interiéru dle velikosti obce, včetně důrazu na funkčnost uspořádání.

Obsahem koncepce je rozvoj a naplňování jednotlivých regionálních služeb, jejichž součinnost je předpokladem pro úspěšné rozvíjení veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších knihovnách. Důležitým předpokladem pro jejich zajištění je spolupráce se zřizovateli knihoven, navazování a rozvíjení otevřených a přátelských vztahů.

Naplnění cílů koncepce stojí především na pochopení a podpoře knihovníků těch nejmenších knihoven, na jejich ztotožnění se s posláním knihovny jako místa setkávání, nových podnětů a rozmanitých komunitních aktivit. Oddělení vzdělávání a krajské metodiky. MZK připraví v roce 2024 ve spolupráci s pověřenými knihovnami Jihomoravského kraje analýzu průběžného naplňování vytyčených cílů koncepce.

Odkaz na plný text koncepce:

https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/koncepce_rozvoje_regionálních_funkcí_knihoven_jmk_2021_2027-final-28.6.2021_2.pdf

Přímá praktická podpora regionálního oddělení Městské knihovny Boskovice v knihovně Kladoruby (pobočka Městské knihovny Letovice) při propagaci akce knihovny dne 12. 6. 2021 - Knihovna pod stanem. Pozvání přijala regionální autorka Markéta Krejčí, která pro děti napsala knihu: „Kdo zachrání Bylinky?“ V rámci metodické pomoci bylo realizováno scénické čtení na motivy této knihy. Čte vedoucí regionálního oddělení Městské knihovny Boskovice Helena Jalová. Fotografie archiv Městské knihovny Boskovice.

4 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji

Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2021 vymezila obsah regionálních funkcí poskytovaných Moravskou zemskou knihovnou a jí pověřenými knihovnami:

1. poradenské, vzdělávací a koordinační služby,
2. statistika knihovnických činností,
3. vzdělávání knihovníků, pořádání seminářů,
4. tvorba, distribuce a cirkulace výměnných fondů,
5. pomoc při revizích a aktualizacích knihovnických fondů,
6. nákup, zpracování a distribuce knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele obsluhované knihovny,
7. servis automatizovaného knihovnického systému,
8. další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb,
9. metodická pomoc při přípravě kulturní a vzdělávací činnosti, při pořádání komunitních a dalších aktivit, s důrazem na rozvoj čtenářství u dětí a mládeže.

Výkon regionálních činností byl vymezen těmito smlouvami:

1) Jihomoravský kraj a Moravská zemská knihovna v Brně uzavřely **Smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2021** (k podpisu došlo ze strany Moravské zemské knihovny 5. 1. 2021, ze strany Jihomoravského kraje 20. 1. 2021).

2) Jihomoravský kraj, Moravská zemská knihovna v Brně a jednotlivé pověřené knihovny uzavřely **Dohodu o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2021** (k podpisu došlo ze strany Jihomoravského kraje 24. 2. 2021, ze strany MZK 27. 1. 2021 a následně pověřených knihoven).

3) Mezi Moravskou zemskou knihovnou a pověřenými knihovnami platí na neurčitou dobu uzavřená **Smlouva o přenesení regionálních funkcí a používání přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí**. Součástí každé smlouvy je každoročně aktualizovaná příloha s výčtem poskytovaných regionálních služeb a seznam knihoven, kterým jsou poskytovány.

4) Požadovaná výše dotace včetně komentáře spolu s popisem cíle podpory, na který je dotace požadována, byla uvedena v **Žádosti o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v Brně prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK**, kterou předložily začátkem roku 2021 jednotlivé pověřené knihovny JMK Moravské zemské knihovně v Brně.

Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2021 byla schválena usnesením Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 139/20/Z2 dne 17. 12. 2020. O poskytnutí dotace rozhodlo Zastupitelstvo Jihomoravského kraje na svém 2. zasedání dne 17. 12. 2020 usnesením č. 45/20/Z2.

4.1 Metodika Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

Pro efektivní a správné čerpání dotace na výkon regionálních funkcí vydala Moravská zemská knihovna v Brně coby příjemce dotace *Metodiku Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji (aktualizace pro rok 2021)*.

Podle Metodiky je krajská knihovna oprávněna provádět v průběhu roku věcnou kontrolu výkonu RF v pověřených a obsluhovaných knihovnách spočívající v prověření správného a rovnoměrného užití prostředků na výkon RF, správnosti a oprávněnosti částek fakturovaných obsluhovanými knihovnami a vyplacených pověřenými knihovnami.

4.2 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven

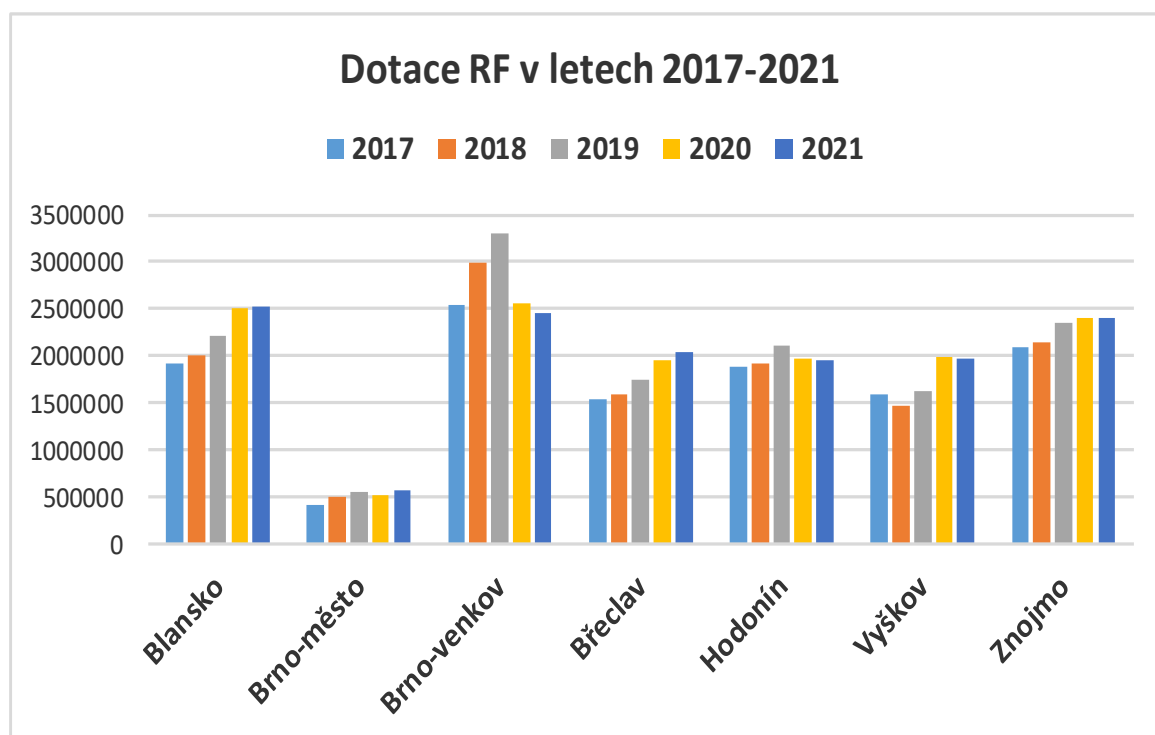
Pro rok 2021 podpořil Jihomoravský kraj regionální funkce knihoven **ve stejné výši jako v předcházejícím roce, částkou 16 milionů korun**. Stejně jako v předchozím roce vycházel propočet částek pro pověřené knihovny **z počtu obsluhovaných knihoven a z počtu registrovaných uživatelů**.

Dotace na regionální funkce knihoven byla podle smlouvy mezi Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou poskytnuta v roce 2021 na účet MZK stejně jako v předchozích letech ve čtyřech splátkách:

1. splátka ve výši **4 000 000 Kč** měla být poskytnuta příjemci nejpozději do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy. Na účet Moravské zemské knihovny přišla první splátka 26. 1. 2021.
2. splátka ve výši **4 000 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 31. 3. 2021. Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 18. 3. 2021.
3. splátka ve výši **4 000 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 6. 2021. Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 18. 6. 2021.
4. splátka ve výši **4 000 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 9. 2021. Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 16. 9. 2021.

Rozdělení dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v letech 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
MěK Boskovice	1 914 000	2 010 000	2 209 000	2 513 000	2 529 000
KJM v Brně	405 000	505 000	555 000	510 000	560 000
MěK Kuřim	2 535 000	2 983 000	3 302 000	2 563 400	2 449 000
MěK Břeclav	1 545 000	1 587 000	1 749 000	1 952 000	2 043 000
MěK Hodonín	1 887 000	1 924 000	2 115 000	1 973 600	1 949 000
Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově	1 595 000	1 471 000	1 622 000	1 984 000	1 976 000
Městská knihovna Znojmo	2 083 000	2 147 000	2 348 000	2 404 000	2 394 000
Pověřené knihovny	11 965 000	12 627 000	13 900 000	13 900 000	13 900 000
MZK v Brně	1 835 000	1 973 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Celkem	13 800 000	14 600 000	16 000 000	16 000 000	16 000 000

4.3 Počet obsluhovaných knihoven a celkový počet veřejných knihoven v Jihomoravském kraji

V roce 2021 obsluhovala MZK v Brně a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí **686 smluvních knihoven** (679 obsluhovaných knihoven + 7 pověřených knihoven).

**Počet obsluhovaných knihoven v Jihomoravském kraji 2021
(uzavřena smlouva o poskytování RF)**

Region	Počet obsluhovaných knihoven celkem
Blansko	134
Brno-město	16
Brno-venkov	145
Břeclav	76
Hodonín	79
Vyškov	86
Znojmo	143
Celkem	679
MZK v Brně	7
CELKEM	686

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji 2021 – celkový stav

Region	Knihovny							Knihovny bez pob.	Knihovny celkem
	Profesionální				Neprofesionální		Pobočky celkem		
	Pověřené	Pobočky	Profesionální	Pobočky	Neprof.	Pobočky			
Blansko	1	2	11	26 ²	95		28	107	135
Brno-město	1	36 ³	0				36	1	37
Brno-venkov	1		19	5	126		5	146	151
Břeclav	1	3	13	4	55	1	8	69	77
Hodonín	1	1	18	1	61		2	80	82
Vyškov	1	2	6	10	67	1	13	74	87
Znojmo	1	5	8	3	126	1	9	135	144
Celkem	7	49	75	49	530	3	101	612	713
MZK	1								
Celkem JMK	8	49	75	49	530	3	101	612	713

4.4 Změny v obsluhovaných knihovnách

BLANSKO

Pozastavena činnost u dvou poboček:

- Městská knihovna Blansko – pobočka Obůrka
- Městská knihovna Letovice – pobočka Meziříčko

Z neprofesionálních knihoven pozastavení činnosti knihovny v obci Makov.

BRNO-VENKOV

V polovině roku byla **uzavřena knihovna v Němčicích**, původně pobočka Městské knihovny Ivančice. Knihovna ukončila činnost na základě rozhodnutí zastupitelstva k 30. 6. 2021.

Během roku **pozastavila činnost knihovna v Přibyslavicích**, která je umístěna v objektu v havarijním stavu.

Dlouhodobě je pozastavena činnost knihovny ve Zhoří (obec s cca 50 obyvateli).

V roce 2021 byla **nově zřízena knihovna v Jamném**. Knihovna původně zřizovaná městem Tišnov byla dlouhodobě nefunkční. Po jednání se zastupiteli Tišnova byla legislativně zrušena.

Knihovna v Jamném byla následně nově zřízena jako spolková knihovna místního spolku Kraj. V roce 2022 bude se spolkem Kraj uzavřena nová smlouva o poskytování odborných knihovnických služeb.

BŘECLAV

Zrušení knihovny Perná, na žádost zastupitelstva obce vyřazena z evidence na MK ČR k 28. 2. 2021.

Moravská Nová Ves – po ničivém tornádu 24. 6. 2021 knihovna funguje v provizorních podmínkách. MZK Brno zajistila bezplatný pronájem kancelářského kontejneru na dvoře úřadu městyse. Plán na obnovení knihovny (stavba nové budovy, interiéru, pořízení nového fondu). Zničený výměnný fond byl odepsán bez požadované náhrady.

ZNOJMO

Na základě rozhodnutí obce došlo v roce 2021 na základě špatného stavu budovy ke **zrušení knihovny v obci Loděnice** (530 obyvatel).

² Dlouhodobě pozastavená činnost Městská knihovna Blansko, pobočka Obůrka a Městská knihovna Letovice, pobočka Meziříčko

³ Detašované pracoviště IN-Centrum, Mahenův památník, 33 poboček v AKS ARL a pobočka Křížova v AKS KOHA

4.5 Systém střediskových knihoven

V roce 2021 vykonávalo střediskovou funkci v Jihomoravském kraji stejně jako v roce 2021 **devět knihoven**.

V regionu Brno-venkov

Městská knihovna Ivančice – 0,1 úvazku

Městská knihovna Modřice- 0,1 úvazku

Obecní knihovna Mokrý-Horákov – 0,1 úvazku

Městská knihovna Rosice – 0,1 úvazku

Městská knihovna Tišnov – 0,1 úvazku

Městská knihovna Židlochovice – 0,1 úvazku

Funkci střediskové knihovny vykonává také Městská knihovna Kuřim.

V regionu Blansko

Knihovna městyse Křtiny – 0,15 úvazku

Obecní knihovna Ráječko – v rámci úvazku okresní metodiky Provoz střediska Ráječko byl omezen epidemickou situací, s ohledem na umístění knihovny v budově školy byl možný přístup pouze v odpoledních hodinách. Rozvozy výměnného fondu bylo nutné realizovat ze střediska Boskovice.

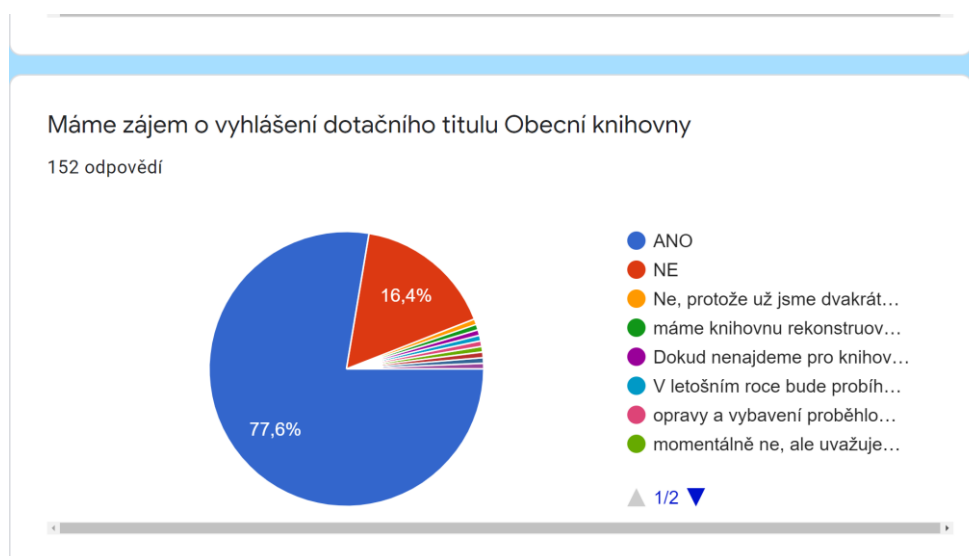

Výměnný fond ve středisku Křtiny

5 Rekonstrukce a modernizace knihoven

5.1 Dotazník k dotačnímu titulu Obecní knihovny

V roce 2021 nebyl poprvé od roku 2016 vyhlášen dotační titul Obecní knihovny. Oddělení vzdělávání a krajské metodiky MZK iniciovalo začátkem roku mezi obcemi Jihomoravského kraje do 3 000 obyvatel dotazníkový průzkum s cílem zjistit zájem o dotační titul Obecní knihovny, případně o jeho modifikaci. Dotazníkové šetření probíhalo od 8. do 21. února 2021. Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo 152 respondentů, tj. 24,4 % obcí do 3 000 obyvatel.

Zájem o vyhlášení dotačního titulu Obecní knihovny vyjádřilo 118 respondentů, tj. 77,6 %.

Dotaci na stavební úpravy by využilo 82 % dotázaných, většina na drobné stavební úpravy (výměna oken, dveří, podlaha, výmalba).

Dotaci na knihovní mobiliář by využilo 71,7 % dotázaných, většina na pořízení knihovních regálů.

Dotaci na nákup technologií by využilo 71 % respondentů, většina z nich na nákup interaktivních knih.

V průběhu celého roku probíhala ze strany vedení MZK intenzivní jednání za znovuoobnovení dotačního titulu pro knihovny. Výsledky dotazníkového šetření a zájem obcí o modernizaci svých knihoven byly při těchto jednáních velkou oporou.

Modernizací prošla v minulosti také **Obecní knihovna v Doubravici nad Svitavou**, region Blansko. Obec využila dotační titul Obecní knihovny v letech 2017, 2018, 2019, žádost z roku 2020 nebyla podpořena z důvodu pozastavení dotačního řízení ze strany poskytovatele, Jihomoravského kraje.

"Knihovna v Doubravici nad Svitavou má dlouholetou tradici. Dlouhá léta byla umístěna v prostorách místní mateřské školy. Za poslední 4 roky prošla knihovna velkou změnou. Postupně byl kompletně obnoven nábytek v knihovně včetně výpočetní techniky, kde slouží zájemcům tři nové počítače s připojením na internet. Byl vytvořen dětský čtenářský koutek a zázemí pro autorské čtení. V nedávné době, kdy to bylo ještě možné (Covid 19), probíhaly v knihovně besedy pro žáky místní ZŠ a MŠ. Knihovnu navštěvují všechny věkové kategorie, od dětí až po seniory."

Mgr. Jana Otavová

starostka Městyse Doubravice nad Svitavou

Knihovna v Doubravici nad Svitavou před rekonstrukcí a po rekonstrukci (foto archiv městyse Doubravice nad Svitavou)

5.2 Rekonstrukce a modernizace knihoven v regionech

REGION BLANSKO

Obec **Kozárov** získala pro knihovnu Osvědčení o evidenci knihovny od MK ČR, současně získala dotaci na vybavení nově rekonstruovaného prostoru přes MAS Boskovicko Plus z programu Podpora kulturní a společenské činnosti z Programu rozvoje venkova Ministerstva pro místní rozvoj „*Pořízení vybavení do místní knihovny Kozárov*“.

Vedoucí pobočky Městské knihovny Letovice, **Kladoruby** Veronika Havlíková iniciovala interaktivní workshop s veřejností za účelem podpory rekonstrukce budovy, která je kromě knihovny sídlem osadního výboru a dalších aktivit pro veřejnost.

Workshop v Kladorubech 25. 9. 2021 (fotografie archiv Městské knihovny Boskovice)

Místní knihovna Suchdol je součástí tří místních knihoven, které patří pod obec Vavřinec. Knihovna byla dlouhodobě v omezeném režimu z důvodu stavby nového komunitního centra. 25. června 2021 byla budova slavnostně otevřena za účasti Ivy Machové, autorky interiéru.

Místní knihovna Suchdol, region Blansko, fotografie: <https://mcvrk.mzk.cz/inspirace-z-knihoven/inspirace-obec-do-1-tis-obyvatel>

REGION BRNO-MĚSTO

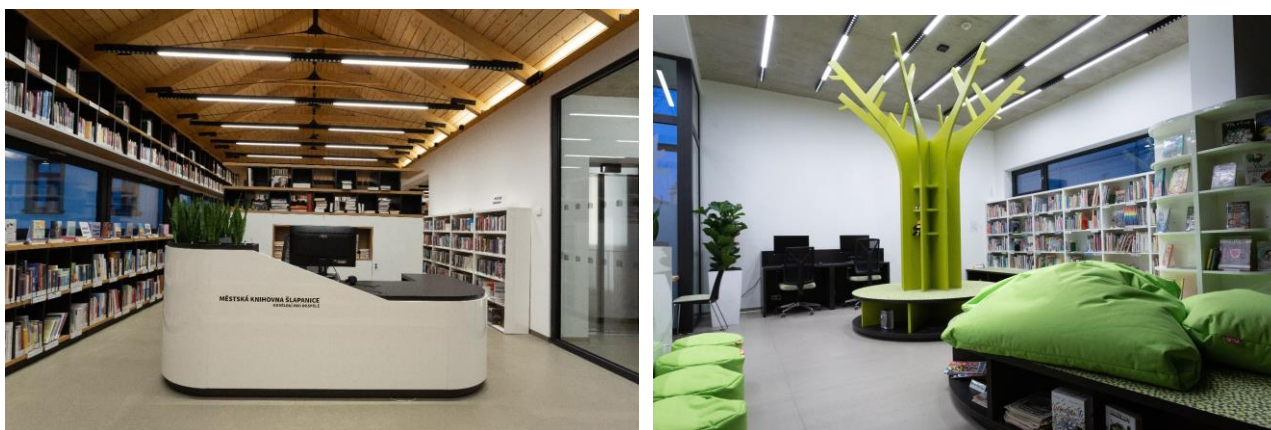
10. dubna 2021 byla po rekonstrukci otevřena pobočka „Na Křižovatce“, vzhledem k aktuální epidemické situaci v režimu výdejového okénka. Provoz pobočky zajišťují studenti Kabinetu informačních studií a knihovnictví FF MUNI. Od 1. června poskytovala pobočka běžné absenční knihovnické služby.

Nové interiéry Knihovny Jiřího Mahena v Brně, pobočka Křížova

REGION BRNO-VENKOV

Nově byla postavena budova knihovny ve Šlapanicích, knihovna se přestěhovala do nových prostor 8. listopadu 2021.

Nové interiéry Městské knihovny Šlapanice, zdroj fotografie:

<https://www.facebook.com/knihovnaslapanice/>

V nových prostorách jsou také knihovny v **Kovalovicích** (rekonstrukce celého obecního úřadu), ve **Vranově**, v **Moravských Knínicích** a ve **Veverských Knínicích**. Do víceúčelového prostoru tzv. Spolkovny se přestěhovala knihovna v Blážovicích.

REGION BŘECLAV

Městská knihovna Lanžhot – rekonstrukce interiérů, nové vybavení

Moravská Nová Ves – po ničivém tornádu 24. 6. 2021 knihovna funguje v provizorních podmínkách. MZK Brno zajistila bezplatný pronájem kancelářského kontejneru na dvoře úřadu městse. Plán obnovy knihovny (stavba nové budovy, interiéru, pořízení nového fondu). Zničený VF byl odepsán bez požadované náhrady.

REGION HODONÍN

Hroznová Lhota – probíhala přístavba ke knihovně, ve spolupráci s ing. Arch. Ivou Ondračkou. Knihovna byla otevřena 1. října 2021. Konzultace s Metodickým centrem pro výstavbu a rekonstrukci knihoven při MZK.

Z komentáře k ročnímu hodnocení od vedoucí regionálního oddělení paní Magdy Švejcárové: „Celkově lze říci, že dochází k revitalizaci knihoven našeho okresu, že se zde projevují výsledky jednání se starosty obcí, kteří využívají dotace JMK na vybavení knihoven a u větších rekonstrukcí využívají i jiné dotační tituly, včetně evropských dotací, případně hradí ze svého rozpočtu např. Nechvalín využita dotace z MAS, Hroznová Lhota získala 6,43 mil. Kč dotace MMR.“

6 Personální zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK

Regionální služby v roce 2021 byly zajišťovány v pověřených knihovnách v celoročním přepočteném stavu **19,67 pracovními úvazky**; v MZK Brno **3,6 úvazky**. K předcházejícímu roku došlo v přepočteném stavu v pověřených knihovnách ke snížení o 0,079 pracovního úvazku, celkové navýšení bylo o 0,013 pracovního úvazku.

Počet pracovníků zajišťujících výkon regionálních funkcí knihoven (přepočtený stav)

REGION	2017	2018	2019	2020	2021
Blansko	3,13	3,145	3,145	3,45	3,45
Brno-město	0,37	0,31	0,38	0,38	0,37
Brno-venkov	4,5	4,04	2,83	2,919	2,75
Břeclav	3,0	3,0	3	3,0	3,0
Hodonín	3,5	3,2	3,2	3,0	3,0
Vyškov	3,2	3,0	3,0	3,0	3,1
Znojmo	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Pověřené knihovny celkem	22,28	20,695	19,555	19,749	19,67
MZK	3,7	3,79	3,66	3,508	3,6
CELKEM	25,98	24,485	23,215	23,257	23,27

V **regionu Blansko** celkový počet 3,0 pracovní úvazky (Helena Jalová – vedoucí; Alice Skácelová, Mgr. Radomíra Marková).

Dohoda o pracovní činnosti Mgr. Hana Matulová, dohoda o provedení práce paní Marie Slaničková (provoz střediska Křtiny). Obojí přepočteno na úvazek 0,45.

V **regionu Brno-venkov** celkový počet 2,75 úvazku (Lenka Šefferová – vedoucí, úvazek 1,0, Barbora Sedláková, úvazek 0,75; Jitka Zavřelová, úvazek 1,0). Alena Drdulová DPČ 20 hod. týdně. Zajištění činnosti středisek (Mokrý-Horákov, Rosice, Tišnov, Ivančice, Židlochovice, Modřice) probíhá formou DPP.

V **regionu Břeclav** celkový počet úvazků 3,0. Z důvodu odchodu do důchodu paní Jarmily Smolové byla jmenována novou vedoucí útvaru od 1. 5. Jitka Burešová. (Jitka Burešová – vedoucí, úvazek 1,0; Helena Buršíková, úvazek 1,0; Stanislava Haberová, úvazek 1,0).

V **regionu Hodonín** celkový počet úvazků 3,0. Vedoucí Magda Švejcárová – úvazek 0,4, Marcela Kolářková – úvazek 1,0; Bc. Jitka Štípská – úvazek 1,0; Ivana Šimková – úvazek 0,6.

V **regionu Vyškov** došlo z důvodu rozšíření regionálních služeb o podporu vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit o navýšení pracovního úvazku o 0,1. Celkový počet úvazků 3,1 (Palíšková Jana, 0,5 úvazku; Kalivodová Eva, 0,9 úvazku; Barová Jaroslava, 0,5 úvazku; Vašíčková Dana, 0,5 úvazku; Slačálková Yvona, 0,5 úvazku; Křetínská Soňa a Valiašek Ladislav 0,1 úvazku).

Personální obměna v Městské knihovně ve Slavkově (profesionální knihovna regionu Vyškov)

Ke 31. 5. 2021 ukončila profesní působení v Městské knihovně ve Slavkově dlouholetá a zasloužilá knihovnice paní **Jarmila Urbánková**, která od roku začátku roku 2020 pracovala po nástupu nové knihovnice paní Šárky Jeřábkové na zkrácený 0,5 úvazek. Dobu působení paní Urbánkové nejlépe vystihují slova Jaroslavy Barové a Evy Kalivodové z Oddělení veřejných knihoven Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově, pod které profesionální knihovna ve Slavkově metodicky patří:

„V roce 2010 nastoupila do knihovny Slavkov a začal nekončící proces pozitivních změn. Jako první proběhla rozsáhlá aktualizace fondu, jeho reorganizace, vhodnější uspořádání nábytku a doplnění knihovny o dekorace. V následujících letech iniciovala kompletní přestavba vstupní místnosti včetně pořízení nového výpůjčního pultu, bylo zřízeno posezení pro uživatele a přibýly nové regály. Také velmi brzy navázala spolupráci s místními školami a začala s pořádáním prvních akcí pro veřejnost. V následujících letech tuto činnost stále rozvíjela.“⁴

Paní Urbánková působí od roku 1983 v Obecní knihovně Hostěrádky-Rešov, kterou Oddělení veřejných knihoven Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově nominovalo za její nadstandardní činnost na ocenění Knihovna roku 2021.

Rozloučení s paní Jarmilou Urbánkovou (uprostřed) v Městské knihovně Slavkov dne 26.5.2021 s poděkováním za úspěšné působení v knihovně; spolu s vedoucí oddělení vzdělávání a krajské metodiky MZK Adélou Dilhofovou a metodičkou Monikou Kratochvílovou. Fotografie Šárka Jeřábková.

V regionu Znojmo celkový počet 4,0 úvazků (Kateřina Juřicová, vedoucí, úvazek 1,0; Mgr. Magdaléna Filipová, úvazek 1,0; Mgr. Zuzana Pawliková (od 1. 1. 2021 do 31. 8. 2021, od 1.9. 2021 Petra Haitová); Květa Sobotková, úvazek 1,0.

7 Významné události v knihovnách v roce 2021

7.1 Knihovna roku 2021

S ohledem na aktuální epidemickou situaci nevyhlásilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR již druhým rokem soutěž Vesnice roku, v rámci které postupují vítězné knihovny ze zapojených obcí do celostátního kola soutěže Knihovna roku. Z toho důvodu rozhodla o nominaci knihovny komise složená

⁴ <https://duha.mzk.cz/clanky/jarmila-urbankova-knihovnice-v-obci-hosteradky-resov>

ze zástupce člena krajské komise Vesnice roku (Helena Jalová, vedoucí regionálního oddělení Městské knihovny Boskovice) a zástupci krajské metodiky (Mgr. Adéla Dilhofová a Mgr. Monika Kratochvílová). Na postup do krajského kola bylo nominováno pět knihoven:

- **Místní knihovna Kostice** (region Břeclav),
- **Knihovna ve Chvalovicích** (region Znojmo),
- **Místní knihovna Kořenec** (region Blansko),
- **Místní knihovna Prušánky** (region Hodonín),
- **Obecní knihovna Hostěrádky –Rešov** (region Vyškov).

Do celostátního kola postoupila **Místní knihovna Kostice**, která prošla celkovou rekonstrukcí za účelem vybudování komunitního centra a podpořit začleňování ohrožených skupin obyvatel do místní komunity, současně poskytovat místním spolkům prostor pro setkávání.

Budova Místní knihovny Kostice s barbariovým přístupem vybudovaným v roce 2016 z DT Obecní knihovny

Interiéry Místní knihovny Kostice s maskotem knižním skřítkem, fotografie archiv MZK

7.2 Městská knihovna roku 2021

Soutěž „Městská knihovna roku“ vyhlašuje každoročně předsednictvo SKIP. Soutěž je určena knihovnám, která působí v obci se statutem města bez ohledu na velikost sídla.

Nominace knihoven za Jihomoravský kraj:

- Městská knihovna Jevišovice
- Knihovna Karla Dvořáčka Vyškov
- Knihovna Jiřího Mahena v Brně

S ohledem na vyšší úroveň standardů VKIS a lepší statistické ukazatele postoupila dle rozhodnutí regionální hodnotitelské komise z 28. 6. 2021 do celostátního kola za Jihomoravský kraj **Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově**.

Facebook SKIP ČR, 25.8.2021:

Městská knihovna roku 2021

Vyškovská knihovna sídlí ve zdařile rekonstruované staré škole (rekonstrukce proběhla v r. 2003).

Ve Vyškově letos slaví 10 let Spolek přátel KKD, který má téměř 140 členů a všichni jsou registrovanými uživateli knihovny. Knihovna nabízí mnoho aktivit pro všechny generace, od malých přes náctileté až po seniory. Je vyhledávaným volnočasovým centrem.

[#mestskaknihovnaroku2021](#)

*Interiéry Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově,
fotografie M. Kratochvilová*

*PhDr. Vít Richter a Mgr. Pavel Klvač,
ředitel Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově
v průběhu návštěvy komise Městská knihovna
roku, fotografie archiv KKD Vyškov*

7.3 Komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2021

V roce 2021 nebyla z důvodu pandemie a tím dlouhodobého uzavření knihoven po několika letech vyhlášena krajská soutěž **Komunitní knihovna Jihomoravského kraje**. Udílení cen loňským vítězům soutěže Komunitní knihovna Jihomoravského kraje a TOP komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2020 bylo přeloženo na 14. květen 2021. Poprvé se udílení cen pod záštitou hejtmána Jihomoravského kraje, Mgr. Jana Grolicha, konalo v reprezentativních prostorách zasedací síně Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Ocenění předal hejtman Mgr. Jan Grolich, náměstek hejtmána Mgr. František Lukl, MPA a ředitel Moravské zemské knihovny prof. Tomáš Kubíček. Cenu **TOP Komunitní knihovna Jihomoravského kraje** převzala **Knihovna Jiřího Mahena v Brně – pobočka Medlánky** „za mimořádný přínos v rozvoji komunitního života, za podporu a rozvoj spolupráce na místní úrovni, podporu čtenářství a rozvíjení mezigeneračních vztahů, zejména za neutuchající zájem participovat na dění MČ Brno-Medlánky a aktivně se podílet na jeho budoucím rozvoji“.

Zleva Kateřina Žůrková, místostarostka MČ Brno-Medlánky, Šárka Ondrušková, vedoucí pobočky Medlánky, ing. Libuše Nivnická, ředitelka KJM, JUDr. Michal Marek, starosta MČ Brno-Medlánky

Součástí slavnostního předávání ocenění bylo udělení ceny **Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje 2020**, kterou převzala ředitelka Městské knihovny v Mikulově, **Mgr. Ilona Salajková** za „za mimořádný osobní a tvůrčí přínos k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb a proměnu Městské knihovny Mikulov v oblíbené komunitní a společenské centrum a za mnohé inspirativní podněty napomáhající rozvoji veřejného knihovnictví a propagující dobré jméno knihoven ve společnosti“.

Mgr. Jan Grolich,
hejtman
Jihomoravského
kraje, Mgr. Ilona
Salajková, prof.
Tomáš Kubiček,
ředitel MZK v Brně,
Mgr. Marek Uhlíř,
ředitel Městské
knihovny Břeclav,
Mgr. František Lukl,
MPA, náměstek
hejtmana
Jihomoravského
kraje, fotografie Pavel
Němec

7.4 Oceňování knihoven v regionech

Oceňování knihoven za nadstandardní práci s cílem motivovat a povzbudit k lepší činnosti i další obsluhované knihovny v regionu se stalo součástí pravidelných aktivit všech pověřených knihoven.

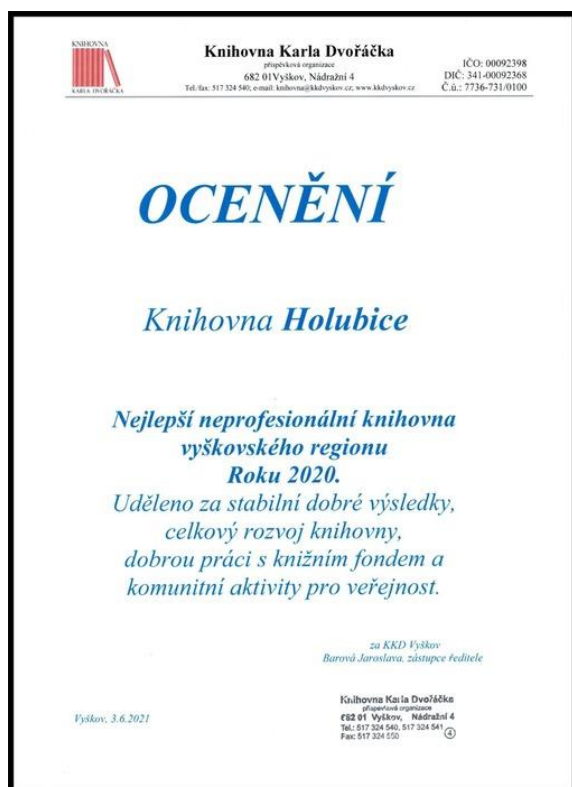
REGION BLANSKO

Ocenění regionální knihovny Městské knihovny Boskovice zastoupené ředitelem Mgr. Oldřichem Dostálem, Ph.D. pro paní knihovnici Janu Vomelovou z Obecní knihovny Doubravice nad Svitavou, fotografie Eva Sáňková

VYŠKOV

Již po jedenácté udělila Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově ocenění nejlepším knihovnám. Z počtu 87 obsluhovaných knihoven se stala „Nejlepší knihovnou regionu“ za rok 2020 **Obecní knihovna Holubice** vedená Mgr. Vladimírou Frankovou a Miroslavou Burdovou. Ocenění obdržela za *dobrou práci, pořádání kulturních akcí a celkové pozvednutí činnosti knihovny, dobrou práci s knihovním a výměnným fondem a práci se čtenáři, zejména dětmi*. Poděkování za dobrou práci obdržela Pavla Kroutilíková z **Knihovny Orlovice**, Jana Zlámalová z **Obecní knihovny Radslavice**, Jana Šimonová z **Obecní knihovny Křižanovice** a Marie Formánková z **Knihovny Račice**.

Z akce Obecní knihovny Holubice Sobotní šití pro radost 16.10.2021, fotografie: <https://knihovna-holubice.webnode.cz/>

8 Ediční činnost Moravské zemské knihovny a pověřených knihoven JMK

Regionální oddělení pověřených knihoven vydávají výsledky činnosti veřejných knihoven svého regionu v uplynulém roce.

Městská knihovna ve Znojmě zpracovala *Výsledky činnosti veřejných knihoven znojemského regionu za rok 2020*, Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově vydala *Přehled činnosti veřejných knihoven regionu Vyškov v roce 2020* a Městská knihovna Kuřim zpracovala *Veřejné knihovny regionu Brno-venkov 2020*.

Výsledky činnosti veřejných knihoven jsou určeny především zřizovatelům knihoven, jsou publikovány také on-line a je na ně odkazováno v zápisech z metodických návštěv. Umožňují analýzu činnosti obsluhovaných knihoven v porovnání s výkonnostními ukazateli ostatních knihoven v regionu. Jejich nedílnou součástí je fotodokumentace interiérů knihoven i realizovaných aktivit.

Na webových stránkách pověřených knihoven jsou zveřejněny informace pro obsluhované knihovny o novinkách, adresář, údaje o poskytovaných službách, kontakty na regionální pracovníky, zprávy z porad a další aktuální informace:

BLANSKO: <https://www.kulturaboskovice.cz/knihovna/pro-knihovny/kontakt>

BRNO-VENKOV: <https://www.kulturakurim.cz/knihovna-kontakty>

BŘECLAV: <https://www.knihov nabreclav.cz/kontakt-163>

HODONÍN: <https://www.knihov nahod.cz/region-kontakty.html>

VYŠKOV: <https://www.kkdvyskov.cz/kontakty-region>

ZNOJMO: <https://www.knihov nazn.cz/kontakty-region.html>

8.1 Časopis Duha

Rok 2021 uzavřel 35. ročník časopisu Duha, s podnázvem Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Cílem příspěvků je přinášet nové podněty do knihovnické práce, sdílení trendů a příkladů dobré praxe. Ačkoli má obsah jednotlivých čísel regionální ukotvení, mají mnohá témata celorepublikový dosah a jejich využití je napříč velikostí knihoven. Počet pravidelných odběratelů se v roce 2021 ustálil na počtu 401.

V podobě čtvrtletníku vycházela Duha stejně jako v uplynulých letech v tištěné i elektronické podobě. Elektronická verze je dostupná online na webových stránkách: <https://duha.mzk.cz/>. Starší ročníky jsou přístupné přes digitální knihovnu Kramerius: <https://duha.mzk.cz/archiv-digitalizovane-duhy>. Tištěná čísla vycházela v rozsahu 56 číslovaných stran. Obsah 35. ročníku věnoval pozornost třem základním pilířům nové Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027.

Témata Duhy v roce 2021:

1. Rozvoj regionální identity
2. Vzdělávací aktivity knihoven
3. Kulturní a znalostní bohatství knihoven
4. Spolupráce školy a knihovny

Složení redakce a redakční rady v roce 2021

Redakce

Mgr. Jan Lidmila, vedoucí redaktor

Mgr. Adéla Dilhofová, redaktorka

Mgr. Jana Nejezchlebová, výkonná redaktorka

Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová, redaktorka a jazyková korektura

Redakční rada

prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D. (Moravská zemská knihovna), předseda redakční rady

PhDr. Libuše Foberová, Ph.D. (Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě)

Bc. Pavel Zajíc (Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm)

Změny ve složení redakční rady

V roce 2021 přijala nabídku práce v redakční radě Mgr. Kateřina Janošková z Masarykovy veřejné knihovny ve Vsetíně. Na této pozici vystřídal Mgr. Hanu Šimonovou, která odešla do důchodu.

Přehled rubrik

Studie/Články

Inspirace, podněty, náměty

Proměny českého knihovnictví

Veřejné knihovny

Konference, akce

Informace pro knihovny

Z činnosti MZK

Knihovnické osobnosti

Oči Brna

Recenze

Z historie knihoven

Zkušenosti ze zahraničních knihoven

Rozhovor

Fejeton

Smutná zpráva

Dne 15. prosince 2021 nás náhle po krátké nemoci opustila dlouholetá kolegyně, paní magistra Jana Nejezchlebová, dlouholetá šéfredaktorka časopisu Duha, od roku 2016 její výkonná redaktorka.

S Moravskou zemskou knihovnou byla profesně spojena od roku 1979; od roku 1990 jako vedoucí oddělení knihovnictví. Ve své práci kladla důraz na podporu celoživotního vzdělávání knihovníků, velkou péči věnovala oblasti školních knihoven. Ve spolupráci s Národní pedagogickou knihovnou Komenského se zasloužila o vybudování Centra pro školní knihovny, které dodnes slouží jako metodické a poradenské centrum učitelům – knihovníkům. Jedním z jejích nejvýznamnějších počinů byla od roku 2002 organizace konference Informační gramotnost – vědomosti a dovednosti pro život, kterou připravovala ve spolupráci se Střediskem služeb školám a Zařízením pro DVPP Brno, Národním institutem pro další vzdělávání – pracoviště Brno a Klubem školních knihoven SKIP ČR. Lektorsky i organizačně zajišťovala vzdělávací kurzy pro knihovníky. Byla členkou mnoha profesních organizací, aktivně se podílela na činnosti SKIP, v roce 2009 iniciovala vznik Sekce informačního vzdělávání uživatelů. Byla nositelkou nejvyššího knihovnického ocenění - Medaile Z. V. Tobolky. Působila jako pedagog na Masarykově univerzitě v Brně. Knihovnictví bylo pro Mgr. Janu Nejezchlebovou především srdeční záležitostí. Byla autorkou mnoha příspěvků a rozhovorů. Její elán, nadšení a pracovní nasazení bylo příkladné pro celou redakční radu. Čest její památce.

Elektronické vydání Duhy, č. 4/2021, zdroj:
<https://issuu.com/moravskazemskaknihovna/docs/duhanov2021>

Časopis vychází s podporou Jihomoravského kraje.

jihomoravský kraj

9 Vzdělávání knihovníků

Jednou z prioritních oblastí, kterou Moravská zemská knihovna a pověřené knihovny v roce 2021 zabezpečovaly, bylo vzdělávání knihovníků včetně organizace porad a seminářů. Účast na vzdělávacích aktivitách vykázalo celkem **384 knihoven**, tj. **o 74 obslužených knihoven více** než v předcházejícím roce.

9.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně

Nejvyšší podíl na vzdělávání knihovníků v JMK měla tradičně MZK v Brně, která z pozice krajského centra vzdělávání připravila pro **98 knihoven** a **492 účastníků** celkem **18 vzdělávacích akcí**, z toho 12 akcí v rámci výkonu regionálních funkcí knihoven.

Vzdělávací kurzy probíhaly v počítačové učebně, semináře a vzdělávací akce také v konferenčním sále MZK. Vzdělávání knihovníků Jihomoravského kraje v roce 2021 probíhalo v závislosti na aktuální epidemické situaci klasickou frontální, on-line i e-learningovou formou.

Na úrovni regionů garantují vzdělávání profesionálních i neprofesionálních knihoven regionální oddělení pověřených knihoven.

Přehled konaných akcí v MZK

18.02.2021	Nástroje pro videokonference
09.03.2021	Tvoříme videa v knihovně
16.03. a 19.3. 2021	Trénink paměti v knihovnách – další důvod, proč k nám přijít

07.04.2021	Správa webových stránek obecních knihoven
11.05.2021	Jak prezentovat knihovnu na Instagramu
08.06.2021	Jak na biblioterapii v knihovnách
14.06.2021	Funkce a vyhledávání na portále Knihovny.cz
31.08.2021	Komunitní aktivity v knihovně – jak na to?
19.10.2021	Základní české elektronické informační zdroje

9.1.1 Zkoušky podle Národní soustavy kvalifikací

V roce 2021 byl ukončen 4. ročník 3 blended learningových knihovnických kurzů akreditovaných MŠMT dle Národní soustavy kvalifikací (dále NSK).

Kurzy dle NSK v roce 2021

Knihovník katalogizátor – 8 absolventů
Referenční knihovník – 8 absolventů
Knihovník v přímých službách – 13 absolventů
Samostatný knihovník správce digitální knihovny – 11 absolventů

Celkem kurzů: 4
Celkem hodin: 600
Celkem absolventů: 40

Zkoušky dle NSK v roce 2021

Knihovník katalogizátor - počet účastníků: 6
Knihovník v přímých službách - počet účastníků: 11
Referenční knihovník - počet účastníků: 4
Samostatný knihovník správce digitální knihovny - počet účastníků: 7

Počet účastníků zkoušek celkem: 28

Úspěšní absolventi získali certifikát stvrzený autorizovanou osobou (MZK) pod hlavičkou Ministerstva kultury ČR.

9.1.2 E-learningové vzdělávání

V roce 2021 pokračoval 10. rokem e-learningový **Knihovnický kurz**, v jarním a podzimním termínu. Kurz je určen především knihovníkům bez oborového vzdělání.

Témata modulů

1	Informační zázemí oboru
2	Legislativa v knihovnách
3	Informační fondy a typologie dokumentů
4	Akvizice
5	Evidence knihovního fondu
6	Knihovnické a informační služby
7	Informační etika
8	Jmenné zpracování dokumentů
9	Věcné zpracování dokumentů
10	Základy bibliografie a metodika tvorby bibliografií a rešerší
11	Elektronické informační zdroje
12	Digitální knihovny
13	Práce se čtenářem
14	Informační gramotnost
15	Online prezentace knihoven

Současně probíhal e-learningový tutorovaný kurz **Služby knihoven** v rozsahu 14 modulů. Nově byl v roce 2021 zařazen modul Design služeb pro knihovny. **Cílem kurzu** je poskytovat rozšiřující (inovační) vzdělání vedoucím i řadovým pracovníkům služeb především z veřejných profesionálních knihoven.

Témata modulů

1	Legislativa ve veřejných knihovnách
2	Meziknihovní služby a jejich zdroje
3	Referenční služby
4	Rešeršní služby
5	Volné elektronické informační zdroje
6	Licencované elektronické informační zdroje
7	Služby specifickým skupinám uživatelů
8	Prostorové možnosti a umístění knihoven
9	Příprava a organizace akcí v knihovnách
10	Výzkumy uživatelských potřeb
11	Design služeb pro knihovny
12	Sociální sítě a knihovny
13	Efektivní komunikace ve službách
14	Benchmarking

Na závěr obou kurzů obdrželi účastníci, kteří splnili všechny podmínky, potvrzení (osvědčení) o úspěšném absolvování kurzu.

Přehled všech e-learningových kurzů a posluchačů

Elka 1 – 42 absolventů

Elka 2 – 41 absolventů

Služby knihoven – 27 absolventů (32 celkem)

Knihovnický kurz – 48 absolventů (58 celkem)

Digitalizace v knihovnách – 24 absolventů (30 celkem)

Celkem kurzů: 5

Celkem hodin: 250

Celkem účastníků: 258

Celkem absolventů: 235

10 Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí knihoven

Pověřené knihovny zabezpečovaly všechny regionální činnosti. MZK v Brně vykonávala poradenskou a konzultační činnost, statistiku knihovnických činností, organizovala vzdělávání knihovníků, semináře a porady. Knihovna Jiřího Mahena v Brně se soustředila především na tvorbu výměnného knihovního fondu; jeho akvizici, zpracování, distribuci a cirkulaci.

Pořadí regionálních činností podle zájmu obsluhovaných knihoven

Pořadí	Regionální funkce knihoven	2018	2019	2020	2021
1.	Statistika	671	672	671	678
2.	Cirkulace VF	603	618	570	558
3.	Doprava	532	601	598	545
4.	Poradenská a konzultační činnost	575	627	544	540
5.	Servis výpočetní techniky	323	436	442	443
6.	Vzdělávání knihovníků, semináře	560	482	310	286
7.	Zpracování KF z prostředků obcí	282	248	253	248
8.	Porady	317	320	177	241
9.	Nákup KF z prostředků obcí	216	195	190	186
10.	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	122	141	134	126
11.	Praktická podpora vzděl., kult. a komunitních aktivit	-	-	34	80

10.1 Výměnné fondy

Budování a využívání účelově budovaných knihovních fondů – výměnných fondů – patřilo mezi jednu z nejvíce využívaných regionálních služeb. Objem nákupu výměnných fondů byl limitován výší objemu přidělených finančních prostředků pověřeným knihovnám, kdy klíčem pro jejich přidělenou výši byl počet obsluhovaných knihoven a počet registrovaných uživatelů.

Objem přidělených finančních prostředků z dotace na regionální funkce 2020 a 2021

Region	Dotace v roce 2020	Dotace v roce 2021
Blansko⁵	2 513 000	2 529 000
Brno-město	510 000	560 000
Brno-venkov	2 563 400	2 449 000
Břeclav	1 952 000	2 043 000
Hodonín	1 973 600	1 949 000
Vyškov	1 984 000	1 976 000
Znojmo	2 404 000	2 394 000
Celkem pověřené knihovny	13 900 000	13 900 000
MZK	2 100 000	2 100 000
Celkem JMK	16 000 000	16 000 000

Budování výměnných fondů v pověřených knihovnách JMK 2020 a 2021

Region	Nákup VF v Kč		Počet zakoupených k.j.		% z částky dotace		Celkový počet VF k 31.12.2021
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Blansko	758 835,04	683 082,40	3 589	3 188	30,19	27,00	60 093
Brno-město	335 055,07	374 525,18	1 626	1 784	65,69	66,87	33 206
Brno-venkov	611 711,25	563 289,76	3 249	2 562	23,86	23,00	48 556
Břeclav	435 953,54	588 246,27	2 040	2 615	22,33	28,79	41 816
Hodonín	336 620,75	239 338,26	1 499	1 000	17,05	12,28	38 189
Vyškov	426 430,04	378 153,31	1 987	1 655	21,49	19,13	27 928
Znojmo	532 935,34	554 820,60	2 531	2 519	22,16	23,17	39 628
CELKEM	3 437 541,03	3 381 455,78	16 521	15 323	24,73	24,32	289 416

⁵ Pověřená knihovna: Kulturní zařízení města Boskovice, Městská knihovna Boskovice

Doplnění nákupu výměnných fondů o interaktivní knihy a společenské hry

Do výměnných souborů pořizují pověřené knihovny také interaktivní knihy z nakladatelství ALBI a společenské hry.

Nabídka společenských her pro obsluhované knihovny v regionu Znojmo. I menší knihovny vítají pestrá nabídku her pro děti. Ke konci roku 2021 měli v nabídce pro obsluhované knihovny celkem 163 her.

10.2 Poradenská a konzultační činnost

Konzultace a metodické návštěvy se týkaly všech oblastí práce obsluhovaných knihoven, velká část dotazů směřovala ke způsobu zajištění služeb v době pandemie. Začátkem roku byly konzultace a metodické návštěvy zaměřeny na statistické výkaznictví, v průběhu roku také na automatizaci knihovnických činností, zejména v souvislosti s ukončením podpory automatizovaného knihovního systému Clavius a zahájení provozu systému Tritius, výměnné fondy, aktualizaci a revizi knihovnických fondů, knihovnickou techniku. Celkem 15 konzultací bylo poskytnuto v souvislosti s projektem Jižní Morava čte, dotazy směřovaly také k dotačnímu titulu JMK Obecní knihovny, který nebyl v roce 2021 vyhlášen.

Moravská zemská knihovna v Brně vydala v rámci poradenské činnosti čtyři elektronická a čtyři tištěná čísla časopisu Duha. Časopis je současně platformou pro sdílení aktivit a inspirativních podnětů mezi veřejnými knihovnami Jihomoravského kraje.

Standard Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Požadovaná periodičita podle standardu regionálních funkcí: Průběžně, metodická návštěva zpravidla 1 - 2x ročně v každé obsluhované knihovně provozované obcí v kraji.

Rozbor činností – vyúčtování dotace RF za rok 2020 bylo doručeno včetně komentáře odboru regionálního rozvoje KÚ JMK v únoru 2021. Byla sestavena **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2020**, která byla zaslána Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR a odboru kultury a památkové péče JMK. Byla vystavena na webových stránkách oddělení knihovnictví:

https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/vyrocní_zpráva_rf_2020_0.pdf

Standard požadavku metodické návštěvy nebyl ve všech regionech naplněn především z důvodu protiepidemických opatření.

10.3 Statistika knihovnických činností

Statistické výkaznictví patří mezi povinnost vyplývající ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Zahrnuje poradenství, kontrolu, urgenci a zpracování statistických výkazů a komentářů. Zpracování statistiky je hlavní náplní činnosti regionálních oddělení pověřených knihoven a krajské knihovny zejména v období od počátku ledna do poloviny února.

MZK a pověřené knihovny využívají statistický program Stat-Excel, který výrazně usnadňuje a zjednodušuje zpracování statistických výkazů, zejména vyhodnocení statistických ukazatelů včetně standardu VKIS. Ačkoli je určen především pro vkládání a vyhodnocování údajů, které shromažďuje NIPOS (Roční výkaz o knihovně KULT (MK) 12-01), jsou součástí tabulek i údaje z regionálních činností (výměnné fondy, semináře, porady, konzultace). Program Stat-Excel je využíván celoročně pro aktuální zjišťování potřebných statistických informací a při zpracování dílčích hodnocení a analýz.

Standard Statistika knihovnických činností

Požadovaná periodičita podle standardu regionálních funkcí: 1x ročně výkazy, průběžně využití

Standard statistika knihovnických činností byl v rámci kraje i jednotlivých okresů (regionů) splněn, údaje jsou celoročně využívány při analýzách a řešení dílčích problémů v knihovnách.

Standard byl naplněn.

10.4 Porady

Porady představují platformu pro pracovní setkání ředitelů a vedoucích regionálních oddělení pověřených knihoven, umožňují sdílení zkušeností a rovnoměrný rozvoj regionálních funkcí knihoven ve všech regionech.

Porad pověřených knihoven se zúčastnilo celkem **241 knihoven**, což představuje **35,49 %** z celkového počtu 679 obsluhovaných knihoven (tj. nárůst o 71 obsluhovaných knihoven ve srovnání s rokem 2020).

V roce 2021 se konalo celkem sedm porad, z toho tři porady ředitelů, tři porady vedoucích regionálních oddělení a jedna společná porada s ekonomy pověřených knihoven.

Porady ředitelů

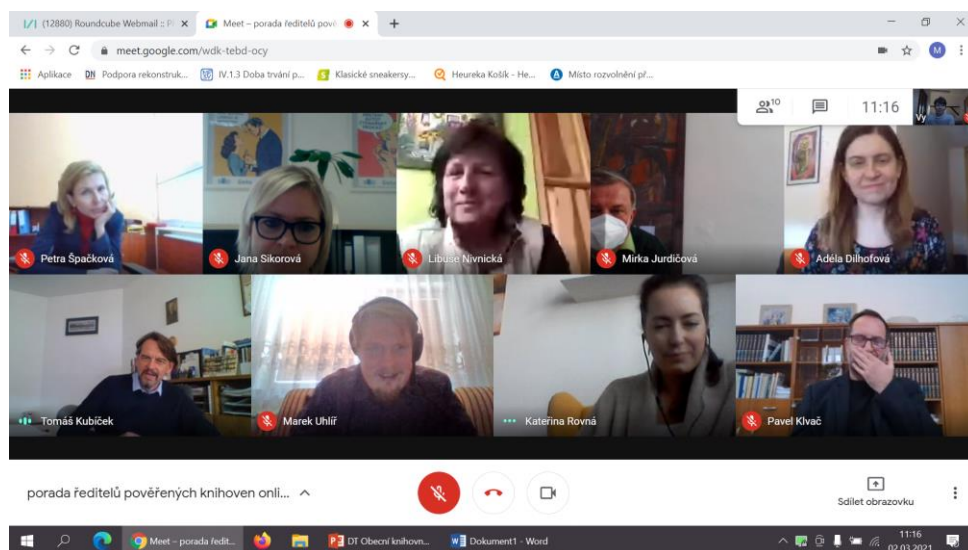
Datum		Počet účastníků	
02.03.2021	online	11	
29.06.2021	fyzicky	14	společná s metodiky
04.10.2021	fyzicky, 2 online	10	

Porady metodiků

10.02.2021	online	11	
08.03.2021	online	11	
25.10.2021	fyzicky, 1 online	10	

Porada ekonomů a metodiků

15.04.2021	online	19	
CELKEM		86	

Porada ředitelů (on-line) pověřených knihoven 2.3. 2021

10.5 Porady v regionech

Mezi oblíbenou formu porad patří **výjezdní porady** spojené s návštěvami knihoven jako příkladů dobré praxe. Těchto odborných exkurzí se mohou zúčastnit knihovníci z profesionálních i neprofesionálních knihoven. Společná setkání umožňují výměnu zkušeností a předávání tipů a vyzkoušených metod z knihovnické práce.

BRNO-VEŇKOV

Dne 30. 9. 2021 výjezdní porada Městské knihovny ve Svitavách spojená s komentovanou prohlídkou knihovny a výměnou zkušeností.

BŘECLAV

3. prosince 2021 se konala výjezdní porada pro knihovníky profesionálních knihoven do Městské knihovny Lanžhot s cílem prezentace nově zrekonstruované knihovny, příklady dobré praxe. Součástí programu bylo vzdělávací školení pracovnice MěK Břeclav Soni Piškulové (projekty pro dětské čtenáře, ukázka práce s Blueboty).

ZNOJMO

11. října se konala výjezdní porada s cílem návštěvy Knihovny ve Chvalovicích, Městské knihovny v Blansku a Muzea Blanenska, při návratu také pobočky KJM Medlánky, Komunitní knihovny Jihomoravského kraje 2020. Mezi projednávaná témata patřilo vícezdrojové financování VISK3 + Knihovna 21. století, nabídka a využití výměnného fondu, nový AKS Tritius, připravovaný workshop "Scénické čtení" s panem Radkem Petrášem a hodnocení konference Knihovny současnosti 2021.

Návštěva knihovníků ze Znojma dne 11. 10. 2021 před pobočkou KJM Medlánky

Standard Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Periodicita podle standardu regionálních funkcí

4x ročně porada ředitelů/pracovníků pověřených knihoven,

2x ročně porady knihovníků profesionálních obsluhovaných knihoven.

Další vzdělávací akce (semináře, školení aj.) zajišťující nabídku odborného vzdělávání v rozsahu 48 hodin všem knihovníkům profesionálních a v rozsahu 8 hodin všem knihovníkům neprofesionálních knihoven v kraji.

V Jihomoravském kraji se konalo v roce 2021 celkem 44 porad, tři porady ředitelů pověřených knihoven, tři porady pracovníků regionálních oddělení a porady v regionech a jedna společná porada ekonomů pověřených knihoven. Standard dvou porad profesionálních knihoven nebyl většinou splněn z důvodu pandemie. V případě neprofesionálních knihoven byla situace v mnoha případech podobná. Pověřené knihovny řešily situaci převedením porad do on-line prostředí.

10.6 Praktická podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit

Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit zahrnuje metodickou i praktickou pomoc obsluhovaným knihovnám. Mezi metodickou podporu patří náslechy knihovníků při akcích v pověřené knihovně, doporučování vhodných způsobů práce s dětmi i dospělými (sdílení příkladů dobré praxe), i prostřednictvím webové stránky, praktické semináře, vzdělávání, metodické návštěvy, konzultace. Praktická pomoc zahrnuje pomoc konkrétní knihovně při organizaci konkrétní akce. Například s propagací (příprava letáků, rozesílání e-mailů do okolních knihoven, články do regionálního tisku, poskytnutí lektora, účast metodika při realizaci akce, aj.).

10.6.1 Projekt Jižní Morava čte

Projekt Moravské zemské knihovny v Brně, podporovaný Jihomoravským krajem, se zaměřuje na jednu z nejsilnějších generačních skupin návštěvníků veřejných knihoven: děti a mládež, na podporu jejich čtenářství a čtenářských dovedností. *Jižní Morava čte* není jen projektem zaměřeným na pořádání autorských čtení, literárních besed a workshopů, tvoří také platformu pro mezigenerační setkávání a bezpečné místo pro diskusi nad nejrůznějšími tématy. Protože fantazii a kreativě se meze nekladou, mohou děti popustit uzdu své představivosti při tvorbě literárních či výtvarných děl, která jsou následně zařazena do tematické soutěže, jež projekt od počátku provází. Od svého počátku má projekt svého maskota, kterého pojmenovaly děti samy - ze zaslaných návrhů jmen byl vybrán Antonín (jako připomínka známého spisovatele a letce Antoine de Saint-Exupéryho). Díky projektu *Jižní Morava čte* se výrazně posílila spolupráce veřejných knihoven s místními školami, stejně tak se daří propojovat komunity v obcích celé Jižní Moravy.

Za uplynulých 6 let **proběhlo téměř 1120 akcí, kterých se zúčastnilo na 27 000 dětí a dospělých.**

Patronem projektu je spisovatel a malíř Pavel Čech, nově je patronkou projektu také divadelní a televizní herečka Alena Antalová.

V roce 2021 bylo do projektu zapojeno celkem 49 obecních i městských knihoven v Jihomoravském kraji.

Ředitel MZK prof. Tomáš Kubíček s patronkou projektu, herečkou Alenou Antalovou

Divadelní představení divadla Koráb na slavnostním vyhlášení výsledků v prostorách atria Moravské zemské knihovny 19.6.2021, fotografie Pavel Němec

V zapojených knihovnách probíhaly v roce 2021 různé aktivity, např. literární besedy, autorská čtení, výstavy, soutěže, workshopy, multimediální přednášky, tvořivé dílničky a mnoho dalších akcí spojených s tématem soutěže „Teď to vidím jinak“. Ve druhém roce pandemické krize se i přes všechna vládní nařízení podařilo uskutečnit více akcí, než v roce minulém. **Celkem proběhlo 113 akcí, kterých se zúčastnilo 3.248 dětí a 676 dospělých.**

Vyhlášení výsledků za účasti ředitele MZK prof. Tomáše Kubíčka 19.6.2021, fotografie Pavel Němec

Přehled všech vítězných prací: <http://www.jiznimoravacte.cz/soutez>

Projekt má vlastní webové stránky <http://jiznimoravacte.cz/> a stejnojmenný profil na Facebooku.

10.6.2 Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit v regionech

BLANSKO

Již několik let se knihovny regionu Blansko zapojují do projektu Celé Česko čte dětem a s ním spojených čtoucích rodin. V roce 2020 a 2021 připravilo regionální oddělení pro obsluhované knihovny projekt na podporu čtenářství **Putování se psím hrdinou a čtenářskou hru Psi rok.**

Jednou z podmínek účasti je přihlášení se do společného projektu, společné čtení z knih o psech, besedy a setkání s autory a zajímavými osobnostmi, výtvarná, fotografická i literární tvorba

na téma psí hrdina. Boskovická knihovna (její dětské oddělení) si dala velkou práci a vytvořila skvělou čtenářskou hru PSÍ ROK.

Více zde: <https://www.kulturaboskovice.cz/knihovna/knihovna/aktuality/psi-rok-celorocni-ctenarska-hra>

Každý měsíc zveřejňovala na svém webu a Facebooku tipy na dobrou knihu se psím hrdinou, tvořivý úkol, odkaz na animovaný film o psech pro radost a video nebo audio překvapení. Děti obdržely nebo si vytiskly psí čtenářský deník, do kterého si zapisovaly přečtené knihy, a průběžně plnily úkoly. Hra byla nabízena i obsluhovaným knihovnám.

Téma měsíce prosince bylo Psí spřežení.

BRNO-MĚSTO

V roce 2021 se pobočky soustředily na 100. výročí založení KJM. Na většině poboček se uskutečnila putovní výstava 100 let, 100 otisků, která mapovala historii KJM na území Brna. Výstava byla doplněna přednáškami a besedami o historii pobočky v dané lokalitě. K výročí 100 let KJM se konala celoknihovní soutěž **Velké putování po knihovnách KJM**. Účastníci plnili jednoduché soutěžní úkoly, za které byli odměněni propagačními předměty a razítkem na soutěžní list. Slavnostní vyhodnocení soutěže se konalo v Týdnu knihoven na Kobližné.

Mnohé vzdělávací aktivity na pobočkách přecházely podle potřeby do on-line prostředí.

VYŠKOV

V roce 2021 vyhlásila Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově pro knihovny regionu **Čtenářskou výzvu** ve variantách pro dospělé a mládež. Další akcí byla **Pohádková stezka**, kterou mohli knihovníci rozmístit po obci. Knihovníci měli k dispozici pracovní listy. Po dobrých zkušenostech z předchozích let nabídla pověřená knihovna na podporu kulturní činnosti a podporu čtenářství akci **Aktivizační program ke čtenářské gramotnosti** (certifikovaná lektorka Zdeňka Adlerová), do kterého se přihlásilo deset knihoven. Náklady byly hrazeny z rozpočtu na regionální funkce. Pokračuje spolupráce s MAS Vyšovsko a Slavkovsko, kde jsou knihovny pro příští roky zahrnuty jako subjekty rozvíjející čtenářskou gramotnost dětí. Pověřená knihovna je v kontaktu s pracovníci MAS Vyšovsko. V pracovních skupinách pro čtenářskou gramotnost je Jarmila Urbánková (knihovna Hostěradky) a Jaroslava Barová (knihovna Vyškov). Akce na podporu čtenářství se konaly ve druhém pololetí. Byly to dvě besedy se spisovateli a akce Čteme se čtenáři (za účasti knihovníků regionu).

ZNOJMO

V rámci praktické podpory vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit v obsluhovaných knihovnách připravilo regionální oddělení s podporou dotace Knihovna 21. století Festival knihoven. Měl se původně konat 31. 5. – 4. 6. 2021, ale z důvodu proticovidových opatření byl přesunut na týden od 13. – 17. 9. 2021.

Spolupracující knihovny:

Obecní knihovna v Božicích – čtení s tvořením, večerní otevření knihovny pro děti ve stylu noci s Andersenem, beseda s Petrou Dvořákovou, přednáška s Jiřím Kacetlem

Místní knihovna v Hodonicích – tvořivé workshopy, práce se seniory, workshop s Mozkohernou, beseda s Petrou Dvořákovou

Obecní knihovna Hnanice – ukázka práce s digitálním mikroskopem, práce s interaktivními knihami Kouzelného čtení a globusem, cestopisná přednáška, kreativní dílničky, beseda s Petrou Dvořákovou, přednáška s Jiřím Kacetlem

Městská knihovna Jevišovice – kreativní dílničky, besedy pro školy a klienty domova seniorů, soutěže, workshop s Mozkohernou, přednáška s Jiřím Kacetlem

Místní knihovna v Litobratřicích – kreativní dílničky, pohybové hry, setkání rodičů s dětmi, workshop s ozoboty, práce s interaktivními knihami Kouzelného čtení, workshop s Mozkohernou, přednáška s Jiřím Kacetlem

Místní knihovna ve Slatině – tvoření s dětmi, čtení s pracovními listy, workshop s Mozkohernou, beseda s Petrou Dvořákovou

**FESTIVAL KNIHOVEN
ZNOJEMSKA
13. – 17. 9. 2021**

Knihovna v Božicích
ÚT 9:00 Petra Dvořáková
ÚT 18:00 PhDr. Jiří Kacel

Knihovna v Břežanech
ČT 13:30 Mozkoherna
PÁ 18:00 PhDr. Jiří Kacel

Knihovna v Hodonicích
ST 9:00 Petra Dvořáková
ST 14:00 Mozkoherna

Knihovna v Hnanicích
ČT 9:00 Petra Dvořáková
ČT 18:00 PhDr. Jiří Kacel

Knihovna v Jevišovicích
ST 18:00 PhDr. Jiří Kacel
ČT 9:30 Mozkoherna

Knihovna ve Slatině
ÚT 16:30 Petra Dvořáková
ČT 16:30 Mozkoherna

Veškerý program a informace v knihovnách regionu

MINISTERSTVO KULTURY
znojmo
městská knihovna
jihořavský kraj

Součástí festivalu byly čtyři přednášky Jiřího Kacetla k regionální historii a čtyři besedy se znojemskou spisovatelkou Petrou Dvořákovou o knihách pro děti Flouk a Lila a Julie mezi slovy a také čtyři workshopy Mozkoherna – zábavná posilovna pro mozek.

10.7 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu

Touto odborně a časově náročnou regionální službou bylo v roce 2021 obslouženo **126** knihoven, tj. o 8 méně než v roce 2020, z toho v 97 knihovnách, o 13 méně než v roce 2020, byla vykonána revize za pomoci pověřené knihovny. Revidováno bylo 429 287 knihovních jednotek. Míra využití této služby vychází z plánu revizní činnosti pověřené knihovny pro příslušný rok.

Revize je zajišťována několika způsoby:

- a) praktickou pomocí knihovníkovi při zahájení a ukončení revize – nejčastější způsob,
- b) metodickou pomocí či průběžnými konzultacemi,
- c) provedením úplné revize knihovního fondu včetně aktualizace a potřebné administrativy (vyplnění Protokolu o provedení revize knihovního fondu a Zdůvodnění zjištěného rozdílu při revizi). Tento způsob je využíván především v knihovnách zapojených do regionálního automatizovaného systému, kdy je zapotřebí odpovědný přístup do databáze knihovních jednotek.

Nejefektivnějším způsobem provedení revize je tzv. automatizovaná revize za pomoci revizního modulu a čtečky čárových kódů.

Regionální oddělení iniciují vykonání revize v knihovnách, kterým uběhla zákonná pětiletá lhůta, a každoročně připravují začátkem roku **plán revizní činnosti**. Součástí revizí jsou aktualizace knihovních fondů, které provádějí zpravidla pracovníci regionálních oddělení. Výjezdy do knihoven na zahájení revizních prací včetně aktualizací se realizovaly až po obdržení dotace na regionální funkce.

Nově vykazovanou položkou byl počet aktualizovaných knihovních jednotek. Zahrnoval celkový počet zaktualizovaných jednotek za všechny knihovny, ve kterých ve vykazovaném roce proběhla aktualizace fondu.

Cílem nově vykazovaného údaje je podchytit činnost, která se běžně v knihovnách provádí, nejen v souvislosti s revizí, ale nebyla dosud nijak statisticky podchycena. *Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky*, tzv. Standard pro dobrý knihovní fond doporučuje pravidelnou aktualizaci knihovního fondu **minimálně ve tříletých cyklech**.⁶

Region	Počet obslužených knihoven	Počet revidovaných knihoven	Počet revidovaných knihovních jednotek	Počet aktualizovaných knihovních jednotek
Blansko	25	23	55 418	5 876
Brno-město	16	0	0	8 409
Brno-venkov	16	11	61 902	18 702
Břeclav	15	15	107 014	3 250
Hodonín	16	13	75 309	11 801
Vyškov	14	11	68 933	23 689
Znojmo	24	24	60 711	3 500
CELKEM	126	97	429 287	75 227

Standard Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Okruh příjemců podle standardu regionálních funkcí: Neprofesionální knihovny a knihovny s pracovním úvazkem nejvýše 1,0 v kraji.

Periodicita: 1x za pět let - na vyžádání.

Určujícím hlediskem pro vykonání revize je pětiletá lhůta stanovená prováděcí vyhláškou ke knihovnímu zákonu č. 88/2002 Sb. V některých letech je množství revidovaných knihoven vyšší a v jiných nižší. Určujícím je plán revizí, který každoročně připravují regionální oddělení pověřených knihoven. **V roce 2021 bylo vykonáno 126 revizí a revidováno 429 287 knihovních jednotek.**

10.8 Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí zajišťovalo v roce 2021 všech sedm pověřených knihoven. Nově se do této služby zapojil region Blansko, ve kterém o službu projevil zájem 5 knihoven, smlouva byla podepsána se třemi knihovnami (Kořenec, Lipovec a Svinošice).

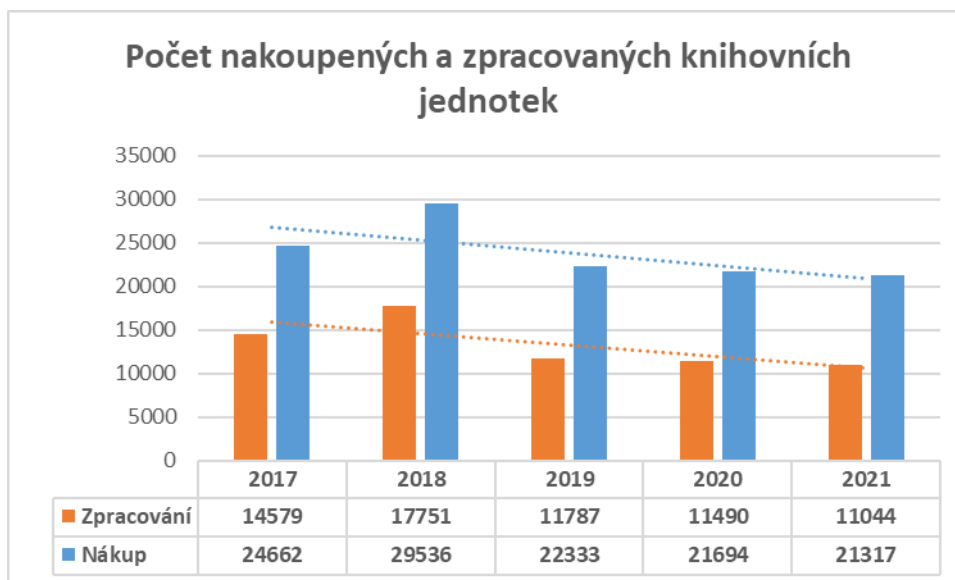
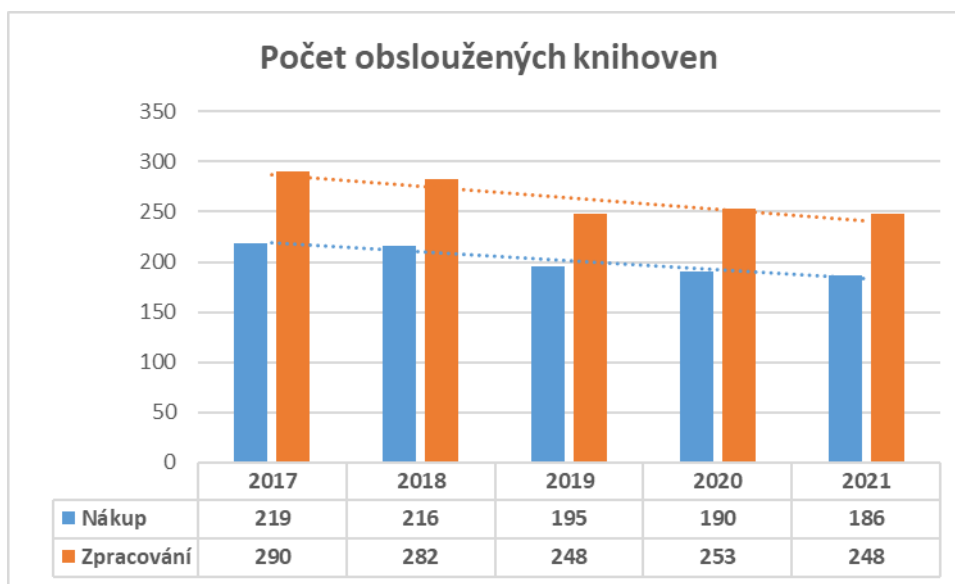
Nákupem knihovního fondu, který finančně dotují zřizovatelé knihoven, bylo obsluženo **186** obsluhovaných knihoven, je to o 4 méně než v uplynulém roce. Jednalo se o nákup knih do kmenového fondu knihoven.

Zpracování knihovního fondu si v roce 2021 vyžádalo **248** knihoven, tj. o 5 méně než v předchozím roce.

MZK tuto službu smluvně přenesla na pověřené knihovny.

⁶ <https://ipk.nkp.cz/docs/standard-pro-dobry-knihovni-fond>

Úměrně snížení počtu obslužených knihoven, v důsledku událostí spojených s pandemií Covid-19, došlo ke snížení objemu nakoupených a zpracovaných knihovních jednotek,

VYŠKOV

Knihovny, které tuto službu využívají, podepisují přílohu ke smlouvě s finanční částkou schválenou zřizovatelem a převedenou zálohově na účet KKD. Koncem roku je provedeno vyúčtování, případně kdykoli na vyžádání. Některé knihovny mají kromě prostředků poskytnutých na nákup pověřené knihovně i další finanční prostředky od svého zřizovatele, za které knihy nakupují.

Region	Nákup KF	Počet obslužených knihoven	Zpracování KF	Počet obslužených knihoven
Blansko	101	3	69	1
Brno-město	427	12	427	12
Brno-venkov	2 122	29	8 382	60
Břeclav	1 513	25	1 513	25
Hodonín	4 337	54	6 148	61
Vyškov	2 451	52	3 164	62
Znojmo	93	1	1 614	27
CELKEM	11 044	186	21 317	248

Mezi tradiční poskytovatele služby Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí patří regiony Hodonín a Vyškov. Malý zájem o službu vykazují obce v regionu Znojmo. Využití této služby přispívá ke snížení finančních nákladů na nákup knihovního fondu v důsledku množstevních slev, současně je zajištěno odborné technické zpracování nových přírůstků. Oblibě i mezi nejmenšími knihovnami se těší interaktivní knihy a společenské hry z nakladatelství Albi.

10.9 Cirkulace výměnných souborů

Cirkulace výměnných fondů umožňuje rozšíření nabídky kmenových fondů smluvních knihoven především o novinky. Zájem o výměnné soubory mezi knihovnami řadí tuto službu na jedno z prvních míst mezi regionálními službami. Kromě knih obsahují výměnné soubory také audioknihy, interaktivní hry a společenské hry. Ke konci roku 2021 bylo ve výměnném fondu sedmi pověřených knihoven zaevidováno **289 416 k.j.**, z toho z finančních prostředků kraje bylo zakoupeno 15 042 knihovních jednotek, Přírůstek výměnného fondu k 31. 12. 2021 byl celkem **15 323 k.j.** (183 knihovních jednotek bylo pořízeno z jiných zdrojů).

V roce 2021 bylo do obsluhovaných knihoven rozvezeno **2 074 souborů** (2020 – 2 035), které čítaly **129 238 svazků** (2020 – 135 425 svazků).

Pravidelnou distribuci výměnných souborů do obsluhovaných knihoven zajišťují většinou pověřené knihovny, což zvyšuje zájem o tuto službu. Rozvoz bývá spojován s metodickými návštěvami.

Region	Počet obslužených knihoven		Počet expedovaných souborů		Počet svazků v souborech	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Blansko	113	119	463	428	41 956	36 411
Brno-město	16	16	198	187	6 345	8 409
Brno-venkov	101	88	252	193	20 533	14 036
Břeclav	63	62	145	125	17 834	15 871
Hodonín	78	78	490	662	18 659	26 432
Vyškov	83	84	247	245	11 562	11 033
Znojmo	116	111	240	234	18 536	17 046
CELKEM	570	558	2 035	2 074	135 425	129 238

O soubory z výměnných fondů požádalo **558 knihoven**; to je **82,17 % z počtu obsluhovaných knihoven**. Oproti loňskému roku došlo k poklesu o 12 knihoven. I přes omezení činnosti knihoven v 1. čtvrtletí roku 2021 z důvodu pandemie Covid-19 (knihovny půjčovaly v režimu výdejního okénka) nedošlo k výraznějšímu omezení této služby, která patří mezi regionálními službami k nejvíce žádaným.

Většina pověřených knihoven umožňuje obsluhovaným knihovnám objednávat výměnné fondy prostřednictvím on-line katalogu pro výměnný fond. Výměna souborů není vázána na časové období, je umožněna i průběžná cirkulace.

Cirkulace výměnných fondů zůstává dlouhodobě 3. nejvíce využívanou regionální službou. MZK v Brně přenesla tuto službu smluvně na pověřené knihovny.

Standard Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Periodicita podle standardu regionálních funkcí: Minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 svazky

Jiná měřítka: Minimální roční přírůstek výměnného fondu 1 500 v 1 PK, která obsluhuje 80 knihoven.

Dle požadavku standardu vychází na 1 obsluhovanou knihovnu 60 svazků ročně, tj. pro 679 obsluhovaných knihoven – 40 740 k.j., skutečnost: 129 238 k.j.

Dle požadavku standardu vychází požadavek přírůstku 12 731,25 k.j. ($679 : 80 = 8,4875 \text{ PK} \times 1\,500 = 12\,731,25 \text{ přírůstek k.j.}$). **Reálný přírůstek v roce 2021: 15 323 knihovních jednotek.**

V celokrajském měřítku i v rámci jednotlivých regionů byl standard naplněn.

10.10 Servis automatizovaného knihovního systému

Koncem roku 2021 přešly na automatizovaný knihovní systém Tritius pověřená knihovna Městská knihovna Kuřim a pověřená knihovna Městská knihovna Znojmo. Regionální oddělení Městské knihovny Kuřim hradilo knihovnám připojeným v regionálním systému do října 2021 paušálem servis systému Clavius REKS.

Zřizovatelé servisní službu objednávají prostřednictvím servisního technika na základě objednávky. Menší úpravy jako import záznamů VF, odstranění záznamů VF, nastavení výpůjčního protokolu, opravy případných chyb, zálohování, nastavení revize aj. provádí vedoucí útvaru regionálních služeb v průběhu metodických návštěv.

Standard Servis automatizovaného knihovního systému (AKS)

Periodicita podle standardu regionálních funkcí: Průběžně.

Termíny: Dle plánu a aktuální potřeby.

Jiná měřítka: Servis lze poskytnout pouze knihovnám používajícím AKS, který splňuje knihovnické a technické parametry, které stanoví pověřená knihovna.

Poznámka: Základní servisní služby knihovnického software mohou být poskytovány na základě smluvních vztahů.

V celokrajském měřítku i v rámci jednotlivých regionů docházelo v průběhu roku k naplňování standardu dle požadavků obsluhovaných knihoven.

10.11 Doprava v rámci regionálních funkcí knihoven

Doprava v rámci regionálních funkcí knihoven sloužila převážně k rozvozu souborů výměnného fondu, provádění revizí a aktualizací knihovního fondu, k distribuci novinek nakoupených a zpracovaných smluvním knihovnám za finanční prostředky obcí a měst, k metodickým návštěvám, k nákupu knihovního fondu.

Celkem bylo regionálními službami obslouženo 545 knihoven (v roce 2020 - 598 knihoven) a najeto 30 726 km (v předchozím roce 30 503 km)

11 Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven pověřených knihoven Jihomoravského kraje

1	Kraj	Jihomoravský	
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	Pověřené knihovny JMK	
		2020	2021
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce knihoven	23,257	23,27
4	Počet obsluhovaných knihoven	688	686
5	Poradenská a konzultační činnost		
6	počet obslužených knihoven	544	564
7	počet poskytnutých konzultací	2 231	1 997
8	počet metodických návštěv	616	544
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01		
10	počet obslužených knihoven	671	685
11	počet zpracovaných statistických výkazů	676	690
12	Vzdělávání knihovníků, semináře		
13	počet obslužených knihoven	310	384
14	počet všech vzdělávacích akcí	80	104
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	37	67

16	z toho (z ř. 15): počet akcí na podporu vzděl., kult. a komun. akcí	20	26
17	počet všech účastníků	1 144	1 219
18	z toho (z ř. 17): počet účastníků akcí v rámci RF	487	932
19	z toho (z ř. 18): počet účastníků akcí na podporu vzděl., kult. a komun. aktivit	203	318
20	počet všech vyučovacích hodin	963	1 102
21	z toho (z ř. 20): počet vyučovacích hodin v rámci RF	136	368
22	z toho (z ř. 21): počet vyučovacích hodin na podporu vzděl., kult. a komun. aktivit	47	84
23	Porady		
24	počet obslužených knihoven	177	248
25	počet akcí	25	44
26	počet účastníků	371	608
27	Praktická podpora vzděl., kult. a komunitních aktivit	0	
28	Počet obslužených knihoven	34	80
29	Počet akcí, zásahů	30	83
30	Pomoc při revizi a aktualizaci KF		
31	počet obslužených knihoven	134	126
32	z toho počet revidovaných knihoven	567 100	97
33	počet revidovaných knihovních jednotek	110	429 287
34	Počet aktualizovaných knihovních jednotek	..	75 277
35	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF		
36	počet obslužených knihoven	190	186
37	počet nakoupených knihovních jednotek	11 490	11 044
38	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	0	
39	počet obslužených knihoven	253	248
40	počet zpracovaných knihovních jednotek	21 694	21 317
41	Výměnný fond (v knihovních jednotkách)		
42	stav výměnného fondu	289 388	289 416
43	roční přírůstek VF	16 521	15 323
44	roční úbytek výměnného fondu	12 078	13 444
45	z ř. 43 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	16 071	15 042
46	z ř. 43 zakoupeno z finančních prostředků obce		0
47	z ř. 43 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	442	182
48	Cirkulace VF		
49	počet obslužených knihoven	570	558
50	počet expedovaných souborů	2 035	2 074
51	počet svazků v souborech	135 425	129 238
52	Servis automatizovaného knihovního systému		
53	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	442	443
54	počet akcí, zásahů	291	360
55	Doprava v rámci výkonu RF		
56	počet obslužených knihoven	598	545
57	počet ujetých km	30 503	30 726

12 Dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven JMK v roce 2021 z pohledu stavby rozpočtu

Na základě Smlouvy o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2021, č. JMK068938/21/OK, byla Moravské zemské knihovně přidělena dotace ve výši **16.000.000 Kč**. Tato částka byla rozdělena na výkon regionálních funkcí knihoven celkem 7 pověřeným knihovnám plus příjemci dotace MZK v Brně a strukturovaná do 8 dílčích rozpočtů.

Čerpání dotačních prostředků bylo realizované v souladu se schváleným finančním plánem, předloženým jednotlivými knihovnami a příjemcem a Metodikou Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji (dále Metodika), jejíž přílohou je i formulář „Rozpočet na výkon RF“ a která upravuje podmínky přesunu v rozpočtu. Struktura rozpočtu představujícího plán finančního čerpání dotačních prostředků rozděluje náklady na výkon RF do 4 nákladových položek. Nákladové položky představují:

1. Osobní náklady,
2. Provozní náklady,
3. Služby
4. Ostatní náklady.

Přesuny mezi jednotlivými položkami odrážely zejména celorepublikově nastavená protiepidemická opatření související s pandemií nemoci covid-19. U žádné z položek nedošlo k přesunu finančních prostředků o více než 30% v rámci položky. Veškeré pohyby mezi nákladovými položkami rozpočtu byly zpracovány podle postupu ošetřeného v Metodice a byly zaneseny do struktury celkového rozpočtu dotace. Upravené rozpočty jsou součástí finančního vyúčtování dotace za rok 2021 předloženého na KÚ JmK.

Tab. č. 1 Struktura rozpočtu dotace na zajištění výkonu RF knihoven v JMK v roce 2021

Nákladové položky	Schválený rozpočet	Změny celkem	Procento všech změn	Upravený rozpočet
1. Osobní náklady	12 129 141,00	-432 891,57	-3,56902%	11 696 249,43
2. Provozní náklady	3 197 239,00	517 837,87	16,19641%	3 715 076,87
3. Služby	298 970,00	-8 453,69	-2,82760%	290 516,31
4. Ostatní náklady	374 650,00	-76 492,61	-20,41709%	298 157,39
CELKEM	16 000 000,00	0,00	x	16 000 000,00

Zdroj: rozpočty pověřených knihoven a příjemce MZK, výpočty zpracovatele

V roce 2021 bylo celkem čerpáno **16.000.000,- Kč**, čímž byla vyčerpána celková poskytnutá dotace příjemci MZK v Brně.

13 Přínosy dotace na regionální funkce knihoven

Přínos regionálních služeb pro základní knihovny oceňují zejména **zřizovatelé knihoven a pověřené knihovny**, jejichž prostřednictvím jsou služby nabízeny i těm nejmenším knihovnám. **Moravská zemská knihovna v Brně jako příjemce dotace obdržela finanční prostředky, které významně přispěly ke zvýšení úrovně poskytovaných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji.**

Na nákup výměnného fondu vynaložily pověřené knihovny v roce 2021 celkem 3 381 455,78 Kč (v roce 2019 – 3 437 541,03 Kč), tj. méně o 56 085,25 Kč. Výměnný fond umožňuje knihovnám obohatit a zpestřit nabídku stálého knihovního fondu a významně se podílí na zkvalitňování služeb zejména malých obecních knihoven.

Z celkových nákladů pro pověřené knihovny – 13 900 000,- Kč představuje tato částka 24,32 % (v roce 2020 – 24,37 %).

Nákup výměnného fondu v rámci kraje (PK + MZK) představuje z celkové dotace na regionální funkce knihoven, snížení oproti předchozímu roku o 0,35 %.

2021 – 21,13 %

2020 – 21,48 %

2019 – 22,81 %

2018 – 18,61 %

2017 – 22,86 %

Roční přírůstek knihovních jednotek do výměnných fondů byl **v roce 2021 celkem 15 323 svazků** (v roce 2020 – 16 521 svazků).

I v roce 2021 patřilo mezi požadované a vyhledávané služby ze strany knihoven kromě výměnných fondů vzdělávání. **Celkem se konalo 104 akcí, tj. o 24 více než v uplynulém roce.**

14 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2021

Také v loňském roce ovlivnila činnost a výsledky knihoven pandemie Covid-19, především začátkem roku, kdy knihovny poskytovaly služby v omezeném režimu. Schválená dotace ve stejné výši jako v předchozím roce umožnila poskytovat regionální služby bez dalších omezení. Mezi nejvíce využívané služby patřila tradičně cirkulace výměnných fondů, poradenská a konzultační činnost, vzdělávání, porady a doprava.

Standardy a dílčí cíle regionálních funkcí knihoven se nepodařilo naplnit v oblasti metodických návštěv, je třeba více usilovat o metodickou podporu kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit, kterou využilo jen 80 knihoven.

Vytyčené cíle se dařilo naplňovat zejména s podporou pověřených knihoven a také v úzké spolupráci se zřizovateli knihoven. Za pomoci časopisu Duha, pravidelných porad ředitelů a metodiků veřejných knihoven, příkladů dobré praxe se dařilo rozšiřovat nové služby, podporovat význam a roli knihoven a iniciovat jejich proměnu ve skutečná kulturní, vzdělávací a komunitní centra.

Dotace na podporu regionálních funkcí knihoven významně napomáhá dalšímu zkvalitňování regionálních služeb, které přispívají ke kulturnímu rozkvětu obcí, rozvoji informační a čtenářské gramotnosti.

Jedním z klíčových úkolů je vzdělávání neprofesionálních knihovníků, které je aktuální zejména s četnými personálními změnami v knihovnách, ke kterým v minulém roce došlo.

Úzká spolupráce s regionálními odděleními pověřených knihoven přináší ovoce v podobě regionálních projektů na podporu čtenářství, pomyslnou vlajkovou loď je krajský projekt na podporu čtenářství Jižní Morava čte, který úspěšně ukončil již 6. ročník a kterému se podařilo získat kromě záštity spisovatele a ilustrátora Pavla Čecha nového patrona, populární brněnskou herečku Alenu Antalovou.

Poděkování za spolupráci při rozvoji veřejných knihoven a regionálních služeb knihoven patří stejně jako v předchozích letech velkým dílem ředitelům a vedoucím regionálních oddělení pověřených knihoven. Bez jejich podpory a často osobního nasazení by nebylo možné realizovat mnohé aktivity, které přispívají k rozvoji veřejných knihoven a jejich proměně v moderní a všem otevřené a přátelské instituce. Také loňský obtížný rok prokázal, že se knihovny naučily zvládat nové výzvy a čelit jim s nasazením sobě vlastním. Rok 2021 uzavřel další rok podpory regionálních funkcí knihoven, které se doslova před očima proměňují v atraktivní instituce, a to nejen svými

moderními interiéry, ale především vstřícným a otevřeným přístupem a širokou nabídkou služeb pro všechny generace. Dotace Jihomoravského kraje na regionální funkce knihoven má v této proměně zásadní a rozhodující význam.

V Brně 24. 2. 2022

Použité zdroje

KALIVODOVÁ, Eva; BAROVÁ, Jaroslava. Jarmila Urbánková – knihovnice v obci Hostěradky-Rešov. Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy [online]. 2017, 31(3) [cit. 2022-02-16]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/jarmila-urbankova-knihovnice-v-obci-hosteradky-resov>

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do roku 2030: knihovny - pilíře občanské společnosti, vzdělanosti a kultury. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2020. ISBN 978-80-7050-734-6.

Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2021-2027. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2021. ISBN 978-80-7051-310-1.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Blansko. Kulturní zařízení města Boskovice. 2021.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Brno-venkov. Kuřim : Společenské a kulturní centrum Kuřim, příspěvková organizace 2021.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Brno-město. Brno : Knihovna Jiřího Mahena v Brně 2021.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Břeclav. Břeclav : Městská knihovna Břeclav 2021.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Hodonín. Hodonín : Městská knihovna Hodonín 2021.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Vyškov. Vyškov : Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově 2021.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí knihoven regionu Znojmo. Znojmo : Městská knihovna Znojmo 2021.

Název: **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2021**
Vydala: Moravská zemská knihovna v Brně
Rok vydání: 2022
Určeno: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Národní knihovna ČR
a pro vnitřní potřebu veřejných knihoven Jihomoravského kraje
Účelová publikace.

S využitím výročních zpráv k výkonu a financování regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje a Moravské zemské knihovny za rok 2021 zpracovala Kateřina Bartošová (Jižní Morava čte), Adéla Dilhofová (korektury a redakce), Věra Konečná (ekonomická část), Monika Kratochvílová (sumarizace výročních zpráv pověřených knihoven). Autor grafického návrhu obálky Kateřina Bartošová.

Zpráva je dostupná na stránkách Moravské zemské knihovny v Brně v sekci Pro knihovny:
https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/vyrocní_zprava_rf_2021.pdf